

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԿԽՕՍՍՈՒԹԵԱՆ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՆԻՍՏԻՆ ԸՆԹԱՅՔԻՆ ՇԵՇՏԸ ԴՐՈՒԵՑԱԻ ՆԵՐՔԻՆ ՄԹՆՈԼՈՐՏԻ ՀԱՆԴԱՐՏԵՑՄԱՆ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Հոգևակաբուժական հանրապետության նախագահ գործ. Միշել Սլեյմանի՝ երկն կեսօրե առաջ ժամը 11:15-ին, Պապատայի նախագահական պալատի 22 նոյեմբերի դահլիճին մեջ տեղի ունեցավ լիբանանեան ազգային երկխոսության հիսկերորդ նիստը, որ ընթացավ ըստ սովորականին դնփակ եւ ներկայութեամբ լիբանանցի քաղաքական 12 ղեկավարներու. ճամբորդութեան պատճառով բացակայեցան վարչապետ Ֆուատ Սիւնիորա եւ երեսփոխան Ղասսան Թուէլիի:

Նիստին ներկայ գտնուեցան նախագահ Սլեյման, խորհրդարանի նախագահ Նէպիի Պըրրի, Փոփոխութիւն եւ բարեկարգում համախմբումի նախագահ՝ երեսփոխան գործ. Միշել Աուն, Հրգապալայի ընդհանուր քարտուղարի ներկայացուցիչ՝ երեսփոխան Սոհամետ Ռաատ, Ընկերվար յառաջդիմական կուսակցութեան նախագահ՝ երեսփոխան Ուալիտ Ժոմպալաթ, Մուսթաքապալ հոսանքի նախագահ Սաատ Հարիրի, Հայկական երեսփոխանական պլոքի ներկայացուցիչ Յակը Բագրատունի, խորհրդարանի նախկին փոխնախագահ Միշել Մըր, երկրագործութեան նախարար Էլիաս Սքաֆ, տնտեսութեան եւ առևտուրի նախարար Սոհամետ Սաֆատի, Լիբանանեան ուժեր կուսակցութեան ղեկավար Սամիր Ժահժահ, Փաղանգաւոր

կուսակցութեան ղեկավար Ամին Ժեմալէլ եւ երեսփոխան Պուրթոս Հարալ:

Նշենք, որ նիստը տակաւին չաւարտած երեսփոխան Ուալիտ Ժոմպալաթ մեկնեցաւ նախագահական պալատէ՝ առանց յայտարարութիւն կատարելու: Սակայն կարգ մը տեղեկատուական աղբիւրներ նշեցին, որ Ժոմպալաթ ստիպուած մեկնած է նիստին կիսուն՝ իր ունեցած ընկերային պարտականութիւնները կատարելու անհրաժեշտութեան պատճառով:

Նիստին ընթացքին նախագահ Սլեյման արտասանեց խօսք մը, որուն մէջ նկատել տուաւ. որ հարկ է Լիբանանի մէջ շարունակել քաղաքական ու տեղեկատուական հանդարտեման ընդհանուր մթնոլորտը եւ շարունակել ներլիբանանեան հաշտութիւնները, որոնք սկսած էին երկրին մէջ արձանագրուիլ Տոհայի համաձայնագիրի ստորագրութենէ եւ ազգային

րութիւն մը, որուն մէջ նշուեցան հետեւեալ կետերը.

1.- Լիբանանի պաշտպանութեան ռազմավարութիւնը մշակելու նպատակով կազմուած յանձնախումբը պիտի շարունակէ իր աշխատանքները եւ ներկայացուած ռազմավարութեան տարբերակներուն ընդմէջէն պիտի փորձէ հասարակ յայտարարներու յանգիլ եւ կազմել ազգային պաշտպանութեան ռազմավարութիւն մը ու զայն ներկայացնել երկխոսութեան յաջորդ

միասնականութեան կառավարութեան կազմութենէ ետք:

Նախագահ Սլեյման ընդգծեց, որ պետք է անպայման շարունակել Լիբանանի մէջ հանդարտեման մթնոլորտը, մինչեւ խորհրդարանական ընտրութիւններուն կայացումը:

Նախագահ Սլեյման անդրադարձաւ միջազգային դատական ատենանի աշխատանքներու մեկնարկին եւ դրուատեց այդ ատենանի գործունեութիւնը՝ մարդեղով, որ միջազգային դատական այդ ատենանը քաղաքականացումէ գերծ կը գործէ՝ հիմնական նպատակ ունենալով բացայայտել նախկին վարչապետ Ռաֆիք Հարիրիի դէմ ոճիրը գործող յանցագործներուն ինքնութիւնը:

Նախագահ Սլեյման ներկաներէն անգամ մը եւս խնդրեց ճշդել իրենց զինւորական ներկայացուցիչները, որոնք մաս պիտի կազմէն պաշտպանութեան ազգային ռազմավարութեան մշակումի պատասխանատու յանձնախումբին, որուն աշխատանքը պիտի ըլլայ ներկայացուած ռազմավարութեան ծրագիրները իրարու հետ համադրել եւ կազմել նոր ռազմավարութիւն մը, հիմնուելով այդ ծրագիրներուն հասարակ յայտարարներուն վրայ:

Այս ծիրին մէջ այդ յանձնախումբին մաս կազմեցին Ազգային ազատ հոսանք կուսակցութեան ներկայացուցիչ գործ. Միշել Ապու Ռըզք, Լիբանանեան ուժեր կուսակցութեան ներկայացուցիչ Ուեհպէ Զաթիշա, երեսփոխան Պուրթոս Հարալի ներկայացուցիչ Թաան Հարալ եւ Փաղանգաւոր կուսակցութեան ներկայացուցիչը:

Միւս կողմէ՝ Ժոմպալաթ ոչինչ յայտնեց այդ յանձնախումբէն իր ներկայացուցիչին մասնակցութիւնը պոքքոր ենթարկելու հարցին առնչութեամբ:

Սուսթաքապալ հոսանքի նախագահ՝ երեսփոխան Սաատ Հարիրի իր կարգին յոյս յայտնեց, որ Լիբանան մարդըշական կերպով գործակցի միջազգային դատական ատենանի հետ, ինչպէս նաեւ ընդառաջէ այդ ատենանի բոլոր կարիքներուն:

Նիստին ընթացքին ըննարկուեցան նաեւ Լիբանանի ապահովական կացութեան արձանագրած խախտումները, ինչպէս նաեւ միջազգային զարգացումները, որոնք շարքին Սուրիոյ եւ Սեւտական Արաբիոյ միջեւ հաշտութեան քայլերը, 2009-ի պետական պիւնճէի նախագիծին գործադրութեան անհրաժեշտութիւնը, ինչպէս նաեւ այլ թղթածրարներ:

Նիստին աւարտին նախագահական պալատը հրապարակեց հաղորդագրութիւն մը, որուն մէջ նշուեցան հետեւեալ կետերը.

2.- Լիբանանեան ազգային երկխոսութեան շարունակութիւնը ապահովելու նպատակով՝ լիբանանցի ղեկավարները համաձայնեցան հետեւեալ կետերուն շուրջ.

ա.- Երկրին մէջ գործող պատկան բոլոր իշխանութիւններուն եւ հեղինակութիւններուն միջեւ գործակցութիւնը պահել, որպէսզի կարելի ըլլայ 7 յունիսին խորհրդարանական ընտրութիւններուն կայացումը

նիստին ընթացքին:

2.- Լիբանանեան ազգային երկխոսութեան շարունակութիւնը ապահովելու նպատակով՝ լիբանանցի ղեկավարները համաձայնեցան հետեւեալ կետերուն շուրջ.

ա.- Երկրին մէջ գործող պատկան բոլոր իշխանութիւններուն եւ հեղինակութիւններուն միջեւ գործակցութիւնը պահել, որպէսզի կարելի ըլլայ 7 յունիսին խորհրդարանական ընտրութիւններուն կայացումը

Հար.ը՝ էջ 10

ՇԱՐՄ ՇԵՅԽԻ ՄԷՋ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՆԵՐ ԿԱԶԱՅԻ ՎԵՐԱՇԽՆՈՒԹԵԱՆ ԸԱՄԱՐ 4.481 ՄԻԼԻԱՐ ՏՈԼԱՐ ԽՈՍԱՑԱՆ

Երեկ առաւօտեան Եգիպտոսի Շարմ Շէյխ քաղաքին մէջ բացումը կատարուեցաւ Կազայ վերաշինութեան Նուիրում խորհրդածողովի մը՝ մասնակցութեամբ Եգիպտոսի եւ Ֆրանսայի նախագահներուն. ՄԱԿ-ի ընդհանուր քարտուղարին եւ 45 պետութիւններու բարձրաստիճան դիւանագետներուն. Ներառեալ՝ Նախագետի արտաքին գործող նախարար Հիլըրի Էլինթընի. որ իր պաշտօնը ստանձնել էտք Միջին Արեւելք իր առաջին այցելութիւնը կու տայ:

Խորհրդածողովի ընթացքին միջազգային Նուիրատուները խոստացան պաղտեստիւնեան տնտեսութեան եւ Կազայի վերաշինութեան օժանդակելու համար 4.481 միլիար տոլար տրամադրել, ինչ որ շատ ատելի է, քան Պաղեստինեան իշխանութեան պահանջած 2.8 միլիար տոլարի գումարը:

Շոցի արաբական երկիրները, Միացեալ Նահանգներ եւ Եւրոպական խորհուրդը նկատառելի գումարներ խոստացան: Եգիպտոսի արտաքին գործող նախարար Ահմետ Ապուլ Ղեյթ խորհրդածողովէ ետք մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին յայտնեց, որ խոստումները նոր են եւ անոնց վճարումը պիտի կատարուի յառաջիկայ երկու տարուան ընթացքին:

Խորհրդածողովի բացման իր խօսքին ընթացքին Եգիպտոսի նախագահ Հիւսին Մուպարաք մասնակիցներուն կոչ ուղղեց շօշափելի խոստումներ յայտարարելու՝ վստահեցնելով, որ վերաշինութեան գործողութեան յաջողութիւնը միայն պետք էղած դրամը ապահովելէն կախեալ չէ, այլ նաեւ՝ զինադադարի հաստատումէն, ինչպէս նաեւ կոչ ուղղեց համաձայնութիւն գոյացնելու միջազգային **մեքանիզմի** մը շուրջ, որ օժանդակութիւնները կը ստանայ եւ զանոնք թափանցիկ կերպով կ'օգտագործէ իրենց նպատակին:

Շոցի արաբական երկիրները, Ներառեալ՝ Սեւտական Արաբիա, Զաթար եւ Զուէր, արդէն խոստացած էին 1.6 միլիար տոլար յատկացնել, սակայն չըջանցած են թէ՛ Համասը եւ թէ՛ Ապպասը: Շոցի երկիրները հաղորդագրութեան մը մէջ յայտնեցին, որ իրենք վերաշինութիւնը անխախ կերպով կատարելու համար Կազայի մէջ միացեալ գրասենեակ մը պիտի հաստատեն:

Մուպարաք յայտարարեց, որ Կազայի դէմ կատարուած յարձակումը, հակառակ իր պատճառած ահաւոր վնասներուն, պետք չէ ուշադրութիւնը շեղել պաղեստինեան դատի խորքային հարցէն՝ աւելցնելով, որ պաղեստինցիք եւ արաբները երկար ատեն չեն կրնար համբերել հաստատելու համար արդար խաղաղութիւնը, որ միակ երաշխիքն է ապահովութեան եւ կայունութեան հաստատման:

Եգիպտոսի նախագահը նշեց, որ իր երկիրը պիտի շարունակէ կացութեան հանդարտութեան իր ջանքերը, հակառակ «Իսրայէլեան կեցուածքին մէջ կատարուած ցաւալի ետդարձին»:

Ֆրանսայի նախագահ Նիկոլա Սարքոզի իր կարգին հաստատեց, թէ իր երկիրը կը զօրակցի գործակցութիւնը, որ «շատ տառապեցաւ», ինչպէս նաեւ գործակցութիւն յայտնեց այս տագնապի քաղաքային բոլոր գոհներուն՝ միեւնոյն ժամական շեշտելով, որ գերեզարուած իսրայէլացի զինուոր Կելատ Շալիթի ազատ արձակումը Ֆրանսայի համար առաջնահերթութիւնն է:

Սարքոզի յայտնեց, որ Ռաֆայի անցքի բացումը առաջնահերթութիւնն է, եւ Կազան պետք չէ շարունակէ բանտ մը մնալ: Ան ըսաւ, թէ ներկայ կացութիւնը ի նպաստ ծայրայեղականներուն է:

Խօսք առին նաեւ Իտալիոյ վարչապետ Սիլվիո Պերլուսոնի, ՄԱԿ-ի ընդհանուր քարտուղար Պան Յիւսին եւ Արաբական լիկայի ընդհանուր քարտուղար Ամր Մուսա, որ Կազայի մէջ արձանագրուած քանդումին համար պատասխանատու նկատեց Իսրայէլը:

Միւս կողմէ՝ Համաս շարժումը մերժեց Կազայի վերաշինութեան համար օժանդակութեան քանքերը, սակայն քննադատեց Համաս շարժումը խորհրդածողովին չիրաւիբելու երեւոյթը «Կազայի մէջ գոյութիւն ունեցող պաղեստինեան օրինականութիւնը շրջանցելը դէպի սխալ հասցէ ուղղուիլ եւ դիտաւորեալ կերպով վերաշինութեան աշխատանքները արգելակել»:

Եւսա ան:

ՄԻՆՍՔԻ ԽՄԲԱԿԻ ՀԱՄԱՆԱԽԱՎԱՀՆԵՐԸ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐ ՈՒՆԵՑԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱԽԱՎԱՀՆԵՐ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՀԵՏ

Երեկ Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսեան եւ արտաքին գործող նախարար Էդուարդ Նալբանդեան ընդունած են ԵԱԶԿ-ի Մինսքի խմբակի համանախագահներ Եուրի Մերզլեքովը, Պեննար Ֆասիէն եւ Սեթու Պրայզան, ինչպէս նաեւ ԵԱԶԿ-ի գործող նախագահի անձնական ներկայացուցիչ Անճէյ Զասիլիչը:

Հայաստանի նախագահի մամլոյ զրասենեակը կը փոխանցէ, որ հանդիպման մասնակիցները անդրադարձած են Հայաստանի եւ Ազրայէճանի նախագահներու ցիւրիխեան հանդիպման եւ քննարկած են Լեռնային Ղարաբաղի տագնապի լուծման բանակցային գործընթացին տրամաբանութեան հակասող յայտարարութիւններն ու ձեւակերպումները չեն նպաստեր լուծման ուղղութեամբ յառաջընթացի ամրագրման: Համանախագահները տեղեկացուցած են նաեւ Պաքուի եւ Ստեփանակերտի մէջ տեղի ունեցած բանակցութիւններու արդիւնքներուն մասին:

Հայաստանի արտաքին գործող նախարարութեան մամլոյ քարտուղարի պաշտօնակատար Տիգրան Բալայեան «Ազատութիւն» ռատիոկայանին փոխանցած է, որ միջնորդներուն հետ նախարար Էդուարդ Նալբանդեանի հանդիպման ընթացքին քննարկուած են դարաբաղեան հիմնախնդիրի լուծման բանակցային գործընթացը եւ կողմերու մօտեցումները: Մինսքի խմբակի համանախագահները եւ Նալբանդեանին ներկայացուցած են Ստեփանակերտի եւ Պաքուի մէջ ունեցած իրենց հանդիպումներուն արդիւնքները:

«Եւ Նալբանդեան ողջունեց Մինսքի խմբակի համանախագահներու 19 փետրուարի յայտարարութիւնը, որ ըստ նախարարին. կը բացառէ Արցախեան հիմնախնդիրի խաղաղ լուծման այլընտրանքը եւ լիովին համահունչ է Մոսկուայի հռչակագիրին ու 2008-ին Հէլսինքիի մէջ ԵԱԶԿ-ի արտաքին գործող նախարարներու խորհրդարկի կատարած յայտարարութիւններուն», ըսած է Տ. Բալայեան:

Նախագահ Սերժ Սարգսեանի հետ հանդիպումէն ետք համանախագահները կրկին հանդիպում ունեցած են արտաքին գործող նախարար Էդուարդ Նալբանդեանի հետ. այս անգամ աշխատանքային ճաշի ձեւաչափով:

Նախագահի մամլոյ զրասենեակը կը յայտնէ նաեւ, որ կիրակի օր Սերժ Սարգսեան ընդունած էր նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի նախագահ Բակո Սահակեանը:

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ԴՅՈՒՄՆԵՐ ԴՅՈՒՄՆԵՐ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՄԱՐՄՆԻՆ ՍՈՒՄԿԱՅԾԻ ԶԱՐԴԻ 21-ԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԶԵՆՆԱՐԿ

ՀՀԴ խորհրդարանական խմբակցութեան նախաձեռնութեամբ «Հայաստանի տօներու եւ իշխատակի օրերու մասին» օրէնքով, 2005 թուականէն սկսեալ, 28 փետրուարը կը նշուի իբրեւ Ազրայէճանական խորհրդային հանրապետութեան մէջ կազմակերպուած քարոզերու զոհերու իշխատակի եւ բռնագործի ենթարկուած բնակչութեան իրաւունքներու պաշտպանութեան օր:

Սումկայիթեան ռմբակոծութեան 21-րդ տարելիցի առիթով ՀՀԴ Հայաստանի Գերագոյն մարմինը 28 փետրուարին ձեռնարկ մը կազմակերպեց Հայոց Ցեղասպանութեան յուշահամալիրին մէջ Սումկայիթի զոհերու յուշաբարին մօտ:

ՀՀԴ Հայաստանի Գերագոյն Մարմնի ներկայացուցիչ, Հայաստանի Ազգային ժողովի արտաքին յարաբերութիւններու յանձնախումբի նախագահ Արմէն Ռուստամեան համեմատութիւն մը կատարեց, թէ անցեալ 21 տարիները ինչպէս օգտագործուած են մեր եւ Ազրայէճանի կողմէ, եւ նշեց, որ ոճիրին անդադապարտելի մնալը Ազրայէճանը կրցած է լաւագոյնս օգտագործել եւ իրականութիւնները կենդնել զոհի ներկայացնելով իբրեւ նախադրական, իսկ նախադրականը զոհ: Ազրայէճանը, ըստ Ա. Ռուստամեանի, լաւ գիտեր, որ հարցին միջազգայնացման պարագային երկու հանգամանք իրեն կարելիութիւն պիտի չտային որեւէ պահանջ ներկայացնելու հայկական կողմին», անոնք են Սումկայիթի ռմբակոծութիւնը եւ սեփական տարածքի մէջ ինքնորոշուելու Լեռնային Ղարաբաղի ժողովուրդին անքակտելի իրաւունքը:

«Եթէ այսօր միջազգային համընդհանուր իսկապէս ձեռնամուխ եղած է հարցին խաղաղ լուծման ուղղութեամբ քայլեր կատարելու եւ միջնորդական ջանքեր իրականացնելու, ապա պետք է շատ յստակ գիտակցի, որ ատոր միակ ծանրան Լեռնային Ղարաբաղի ժողովուրդի ինքնորոշման անքակտելի իրաւունքը յարգել է:

Ուրիշ ծանրան այն նոյն ծանրան է, որմէ սկսաւ Սումկայիթը», նշեց Ա. Ռուստամեան աւելցնելով, որ մենք պետք է Ազրայէճանի հետ տարուող անպարտելի բանակցութիւններուն զուգահեռ աւելի մեծ թափով իրականացնենք Լեռնային Ղարաբաղի միջազգային ծանցման գործընթացը. այնպէս, ինչպէս այսօր կ'իրականացնենք ցեղասպանութեան միջազգային ծանցման գործընթացը առանց սպասելու թուրքոյ կողմէ ծանցման:

Ազգային ժողովի ՀՀԴ խմբակցութեան քարտուղար Արտաշէն Շահպազեան իր ելութին ընթացքին յայտնեց, որ անհրաժեշտ է ոչ թէ տարուան մէջ մէկ օր հաւաքուիլ եւ բողոքի ծայն բարձրացնել, այլ այդ մէկը ընել անընդմեջ: Ա. Շահպազեան կարողացաւ ՀՀԴ Հայաստանի Գերագոյն մարմնի տարածած յայտարարութիւնը, որուն մէջ տեղի ունեցածէն 21 տարի անց կ'արձանագրուէ. «Վերջին երկու տասնամեակին ընթացքին Ազրայէճանի իրականացուցած քայլերը ցայտուն ապացոյց են, որ հայութեան ֆիզիքական անվտանգութիւնը, ինչպէս նաեւ մշակութային արժէքներու պաշտպանութիւնը երբեք չեն կրնար երաշխաւորուիլ այս երկրին կողմէ:

ՇԱՐՄ ՇԵՅԽԻ ՄԵՋ

«ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՐԱՅ ՀԻՄՆՈՒԱԾ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ Կ'ԵՐԱԾԵԱՒՈՐԷ ԿԱԶԱՅԻ ԺՈՂՈՎՈՐԴԻՆ ԲԱՐԳԱՒԱՃՈՒՄԸ»

Կ'ԸՍԷ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՍԻՆՈՐԱ

Վարչապետ Ֆուատ Սինիորա երեկ Շարմ Շեյխի մէջ տեղի ունեցած Կազայի վերաշինութեան միջազգային խորհրդաժողովին ընթացքին արտասանեց Լիբանանի խօսքը: Ան նկատել տուաւ, որ Լիբանան տակաւին կը տառապի թշնամի Իսրայէլի գործած աւերներէն, յատկապէս հարաւային Լիբանանի մէջ տակաւին մնացած տարանջատուող ռումբերու մնացորդներէն, որոնք կը շարունակեն քանդուիլ եւ անքոր:

Վարչապետ Սինիորա ըսաւ, թէ Լիբանան եւ անոր բարեկամ արաբական երկիրները մեծ ծախսեր եւ գումարներ մսխած են հարաւային Լիբանանի մէջ վերաշինութիւնը ամբողջացնելու նպատակով եւ տակաւին կը շարունակեն իրենց աշխատանքը:

Վարչապետ Սինիորա շեշտեց, որ Լիբանան տակաւին կարիքը ունի 300 միլիոն տոլարի՝ պաղետիսեան Նահր Պարետ գաղթականացը վերակառուցելու համար:

Միւս կողմէ՝ վարչապետ Սինիորա յայտնեց, որ Լիբանան մէկ միլիոն տոլարի գումարով մը կ'օժանդակէ Կազայի վերաշինութեան: Ան յայտնեց, որ արդարութեան վրայ հիմնուած խաղաղութիւնը կ'երաշխարէ շրջանի ժողովուրդին բարգաւաճումը եւ գայն հեռու կը պահէ ծայրայեղութիւններէ:

Վարչապետ Սինիորա շեշտեց, որ շրջանին մէջ հաստատուելիք կայունութիւնը կ'ենթադրէ, որ պաղետիսեանները ստանան իրենց օրինական իրաւունքները:

Նշենք նաեւ, որ վարչապետ Սինիորա Շարմ Շեյխի խորհրդաժողովին մասնակցելու շրջագիծին մէջ հանդիպումներ ունեցաւ Պահրէյէի Զամատ պըն Իսա Ալ Խալիֆա թագաւորին, Իտալիոյ վարչապետ Սիլվիո Պրոլուքոնիի, Պրագիի արտաքին գործոց նախարար Սիլսո Ամորիմի, Միջին Արեւելքի մէջ Միացեալ Նահանգներու նախագահի պատուիրակ Ճորճ Միչըլի, Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարարին, Զուէյթի փոխվարչապետ՝ արտաքին գործոց նախարար Մոհամետ Սապահ Սալեմ Սապահի, Արաբական Միացեալ Եմիրութիւններու արտաքին գործոց նախարար Շէյխ Ապտալա պըն Չալետ Ալ Նահիանի, Իրաքի արտաքին գործոց նախարար Յոշիար Չիպարիի, Բրիտանիոյ նախկին վարչապետ Թոնի Պլերի, Եգիպտոսի նախագահ Զիւսնի Մուպարաքի, ՄԱԿ-ի ընդհանուր քարտուղար Պան Զի Մուկի եւ Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարար Զիլըրի Զիլիսընի հետ:

Հանդիպումներուն ընթացքին քննարկուեցան Լիբանանի եւ շրջանային գարգացումները, ինչպէս նաեւ իւրաքանչիւր երկրի հետ Լիբանանի ունեցած երկկողմանի յարաբերութիւնները:

ԶՈՒԱՐԹՆՈՑ ԿԵԴՐՈՆ

«1 ՄԱՐՏԸ ՄՏՔՈՎ ԹԵՐԱԾ ՀԱՅ ՄԱՆՈՒԿԻ ՕՐ»

ԿՈՉ

1 մարտ 2009-ի արշաւին իբրեւ միտք՝ մեր գաղութի ազնիւ ազգայիններուն կը փափաքինք փոխանցել «Հայոց իմաստասիրութեան հայր» եւ Ոսկեղարու յունագէտ թարգմանիչներէն Գալիթ Անյաղթի այս խորիմաց տողը. «Միտքը ծաղիկ է, խօսքը՝ սաղմ, գործունէութիւնը՝ պտուղ»:

Այս խօսքը իւրաքանչիւրիս կը յուշէ մեր կոչումը:

Զարգացնելու միտքը, խօսքով առաջնորդելու հոգին՝ դէպի երկնային արժէքները,

Բարի պտուղներ յառաջացնելու՝ մեր եղբայրասիրական գործունէութիւններով:

Շնորհիւ բարեսիրտ հայորդիներու եւ հայկական թէ օտար զանազան կազմակերպութիւններու օժանդակութիւններուն, «Զուարթնոց» կեդրոնը կը շարունակէ իր երթը՝ ձգտելով դէպի առաւելագոյն ծառայական աշխատանք:

Խորին շնորհակալութիւն «1 մարտ 2009» արշաւին ձեր անվերապահ արտակցութեան: Լիբանանի Հայ Համայնքի Ընկերային Ծառայողներու Միութիւն

ԾԱՆՕԹ.- Այցելութեան եւ նուիրատուութեան համար դիմել. «Զուարթնոց» կեդրոն Դեռ. 01-446442 Email: zvaltntz@hotmail.com

20Ր. ԱՌՆ. «ԱՄԷՆ ՃԻԳ Ի ԳՈՐԾ ԿԸ ԴՆԵՆՔ ՄԵԹՆԻ ՄԷՋ ՈՒԹ ՀՈԳԻՆՈՑ ԸՆՏՐԱՑԱՆԿ ՄԸ ԿԱԶՄԵԼՈՒ»

Փոփոխութիւն եւ բարեկարգում համախմբումը երեկ կէսօրէ ետք Ռապիէի մէջ գումարեց իր ընթացիկ նիստը՝ Ազգային ազատ հոսանք կուսակցութեան ղեկավար՝ Երեսփոխան զօր. Միշել Աունի նախագահութեամբ:

Լիստէն ետք զօր. Աուն յայտնեց, որ միայն հանրապետութեան նախագահ զօր. Միշել Սէլմանն է, որուն մօտ կը պահուին լիբանանեան ազգային երկխօսութեան ատենագրութիւնները եւ ան է միայն, որ իրաւունք ունի զանոնք հրապարակելու:

Ան նշեց, որ լիբանանեան ազգային երկխօսութեան նիստերը յետագումը են ժամանակ շահելու համար եւ ոչ թէ ժամանակ վատնելու նպատակով. ան նկատել տուաւ, որ լիբանանցի ղեկավարներուն միջեւ արձանագրուած հանդիպումը կարելի է եւ կը նուազեցնէ տիրող ընդհանուր լարուածութիւնը:

Անդրադառնալով միջազգային դատական ատենանի աշխատանքներու սկսումին՝ զօր. Աուն նշեց, որ միւսին օրս ինք ծանօթացած է Լիբանանի կառավարութեան եւ նախկին վարչապետ Ռաֆիք Յարիրիի սպանութեան ծախքերու բացայայտման նպատակով կազմուած միջազգային դատական ատենանի միջեւ ստորագրուած փոխըմբռնումի փաստաթուղթին բովանդակութեան: Ան դիտել տուաւ, որ ունակ պակասութիւնները կը կատարեն, թէ այդ փաստաթուղթին հիման վրայ լիբանանցիներուն անձեռնմխելիութիւնը չեղեալ նկատուած է: «Սա-կայն ես այդ մասին ոչ մէկ հաւաստիացում կրնամ կատարել, որովհետեւ տեղեակ չեմ անոր բովանդակութեան մասին», նշեց զօր. Աուն:

Չօր. Աուն կոչ ուղղեց խոր ըունի մէջ գտնուող լիբանանեան դատական իշխանութեան արթննալու եւ վերջ տալու յատուկ զինք ունեցող բոլոր լեզուներուն արտասանած խօսքերուն եւ թափած թոյներուն: Ան հարց տուաւ, որ արդեօք

վերջին տասը տարիներուն ընթացքին քանի՞ վճիռ արձակուած է իրատարակութեան յատուկ ատենանի կողմէ, բացի արդարութեան նախկին նախարար Շարլ Ռոքքիս ի նպաստ տրուած վճիռէն:

Չօր. Աուն յայտնեց, որ լիբանանեան ընկերութիւնը նուաստացումի ընթացքին մէջ է եւ այդպէս ալ պիտի շարունակէ, եթէ իր ուրոյն արժեքներուն չվերատիրանայ:

Անդրադառնալով այն յայտարարութիւններուն, թէ իր եւ խորհրդարանի նախկին փոխնախագահ՝ Երեսփոխան Միշել Մըրի միջեւ յարաբերութիւնները վերաշինուցնելու ջանքեր կը թափուին, զօր. Աուն ըսաւ, թէ անոնք կը մնան խօսքի սահմաններուն մէջ՝ շեշտելով սակայն, որ ոչինչ կ'արգիլէ իր եւ Մըրի միջեւ նախկին յարաբերութեան վերականգնումը:

Չօր. Աուն աւելցուց,

ԱՐԻՏԻ ԿԸ ԸՆՆԱՐԿԷ ԺԵՉՉԻՆԻ ՇՐՋԱՆԻՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԸ

Հանրօգուտ շինութեանց եւ փոխադրութեան հարցերու նախարար Ղազի Արիտի հանդիպում մը ունեցաւ Ժեզգիի քաղաքապետութեանց համադաշնակցութիւնը ներկայացնող պատուիրակութեան մը հետ:

Պատուիրակութիւնը գլխաւորեց Սայիտ Ապու Աբըլ. որ Արիտի յանձնեց բարգաւաճման մարզին վերաբերող պահանջագիր մը:

Հանդիպումին ընթացքին ընկերութեան շարք մը հարցեր, որոնք շարքին ժեզգիի կարիքները եւ բարգաւաճման առումով այդ շրջանին անտեսուող

Արիտի բուն յարձանգում մը կատարեց Բարգաւաճման եւ վերաշինութեան խորհուրդին դէմ՝ շեշտելով, որ խորհուրդին մէջ կան անձնաւորութիւններ, որոնք իրենց անձնական շահերը աւելի գերադաս կը նկատեն խորհուրդին եւ լիբանանցիներուն շահերէն:

Արիտի յայտնեց, որ ինք այս առումով խիստ ոճի գրոյց մը ունեցած է խորհուրդի նախագահ Նեպիլ ժըրիի հետ:

Արիտի շեշտեց, որ կարելի չէ բոլոր հաստատութիւնները, որոնք կարգին Բարգաւաճման եւ վերաշինութեան խորհուրդը զանց առնել պետութեան հսկողութենէն:

Արիտի մարդեց, որ այդ խորհուրդին արձանագրած իւրաքանչիւր թերացումի պարագային ինք տեղեակ պահուի, որովհետեւ այնպէս նախարարութիւնը յանցաւոր պիտի նկատուի այդ բոլոր թերացումներուն համար:

Արիտի աւելցուց, որ ինք պիտի պայքարի ապօրինութեանց եւ թերացումներուն դէմ թէ՛ երբ այդ արարքները գործող կողմերը ընդդիմադիր են եւ թէ՛ երբ անոնք իշխանամետ են:

ԼՕԽ-Ի ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԶԵՆԱՐՈՒԵՍԻ ԶԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ՉԵՂՉ ՎԱՃԱՌԸ

ԼՕԽ-ի Շրջանային վարչութեան ձեռարկուած փոխադրութեան օրուան եւ Մայրերու օրուան զոյգ տօներուն առիթով՝ կազմակերպած է գեղջ վաճառք մինչեւ 50 առ հարիւր ձեռարկուած խանութի մէջ, 4 մարտէն մինչեւ 31 մարտ 2009:

ԼՕԽ-Ի ԶԵՆԱՐՈՒԵՍԻ ԶԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՅԻՉՆԵՐ՝ ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ՄԷՋ

Երեկ՝ երկուշաբթի, 2 մարտ 2009-ին, Արամ Ա. կաթողիկոս Ամբիլիասի մէջ ընդունեց քրիստոնէայ կարգ մը քաղաքական կուսակցութիւններու համախմբումի ներկայացուցիչները: Սոյն հանդիպման հիմնական նպատակն էր խորայնեան պատկերասփիւռի կայանի մը վրայ հակաքրիստոնէական ժապաւնի հեռասփռումի դէմ ընդվզումը: Այս գծով անոնք այցելած էին քրիստոնէայ այլ համայնքներու հոգեւոր պետերուն եւս:

Վեհափառը յայտնեց, որ ինք արդէն թելադրած է Միջին Արեւելքի եկեղեցիներու խորհուրդին, անհրաժեշտ կեցուածքը ճշդելու այս ուղղութեամբ, միաժամանակ անձնապէս եւս դատապարտելով նման քայլեր, որոնք բնաւ չեն նպաստեր միջկրօնական գործակցութեան: «Կրօնական արժեքներու նկատմամբ փոխադարձ յարգանքը նախապայման է միջկրօնական գործակցութեան», շեշտեց վեհափառը:

Այս հանդիպումը նաեւ առիթ մը եղաւ անդրադառնալու նախընտրական շրջանին Լիբանանի մէջ տիրող ընդհանուր կացութեան:

ԸՍՏ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒԱԿԱՆ ԱՐԲԻՐՆԵՐՈՒ ԻՍՐԱՅԷԼԵԱՆ ԶՈԿԱՏ ՄԸ ԽԱԽՏԵՑ ՍԱՀՄԱՆԱՅԻՆ ԿԱՊՈՅՏ ԳԻԾԸ

Լիբանանեան բանակի հրամանատարութիւնը անցեալ շաբաթվերջին հրապարակեց հաղորդագրութիւն մը, որուն մէջ նշուեցաւ, թէ խորայնեան հետախուզական օդանւեր շաբաթ երեկոյեան ժամը 6:55-ին ոտնձգութիւն գործեցին Լիբանանի օդային սահմաններուն դէմ՝ խախտելով ՄԱԿ-ի Ապահովութեան խորհուրդի թիւ 1701 բանաձեւը:

Անոնք ցած մակարդակի վրայ թռիչքներ կատարեցին եւ կեծ յարձակումներ գործեցին Պէյրութի, Տամուրի, Նաբուայի, Ռաշայայի, Արեւմտեան Պեքաայի, Պընթ ժպէլի, Արբուպի, Ալմա Շաապի, Զֆարէիլայի, Սայտայի, Սուրի, Նապաթիի, Իքլիմ Թուֆաիի, Այթարունի եւ Թըպիինի վերեւ. ապա Ռըմէյշի վրայով անոնք ուղղուեցան դէպի բռնագրաւեալ հոդեր:

Հարաւային Լիբանանի մէջ ՖԻՆԻԼ-ի միջազգային խաղաղապահ ուժերը եւ լիբանանեան բանակը շարունակեցին իրենց խիստ հսկողութիւնը:

Միւս կողմէ՝ տեղեկատուական անպաշտօն աղբիւրներ հաղորդեցին, որ նախանցեալ երեկոյեան խորայնեան ուժերու ջոկատ մը խախտած է սահմանային Կապոյտ գիծը եւ մուտք գործած հարաւային Լիբանան ու շրջած սահմանամերձ Պլիտա գիւղաքաղաքին մէջ, ապա վերադարձած է դէպի բռնագրաւուած հոդեր:

ՍՍԱՑԱՆՔ

«ՊՏՈՅՏ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԲՈՒԼԻՍՏԵՐՈՒՆ ՄԷՋ»

ՀԱՏՈՐ Դ. ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ 62

Հեղինակ Ռ. ՀԱՏՏԵՏԵԱՆ

Գրաշարութիւն եւ Տպագրութիւն

ՄԱՐՄԱՐԿ-ՄՈՒՐԱՏ ՕՖՍԵԹ

Պոլիս-2008

ԿՈՒՉՈՒԻ

KODAK հաստատութիւնը կարիքը ունի Business Administration աւարտած օրիորդի մը: Հետաքրքրուողները կրնան իրենց CV-ին ղրկել ե-մամակի kanekour@dm.net.lb հասցէին կամ հեռաձայնել 03-286678 թիւին:

«ԱԶԳԱԿ»Ի ՖՈՆՏԻՆ

● Վարուժան Գեորգեանի մահւան առիթով՝ Տէր եւ տիկին Յարութ Լաքիսեան 50,000 լ.ո.

2009-Ի ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Լիբանանի Երեսփոխանական ընտրութիւններուն մասնակցութեան ծիրին մէջ, մեր ազգայինները կրնան Լիբանանէն դուրս բնակող իրենց հարազատներուն մասին, որոնք պատրաստ են Լիբանան գալու եւ մասնակցելու ընտրութեանց, համապատասխան տուեալներ՝ անուն, հասցէ, կապի միջոց եւ այլն փոխանցել Հայկական Երեսփոխանական գրասենեակ կամ ՀՀԴ ակումբներ:

Հայկական Երեսփոխանական գրասենեակի հասցէ՝ «Շաղգոյեան» կեդրոն, Ա. յարկ, հեռ: 01/259881 - 01/242582 - 70/317253 Email: endragan@gmail.com

ՀՀԴ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԶԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ԱՅՆՏԱՐԻ ՄԵԶ

ԱՐՅԱԽԻ ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ
ԾՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ
ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Վերջին օրերում Լիբանան այցելած ղեկավար Անդրա-
նիկ Գասպարեան («Թիֆեցեան» հիմնարկի տնո-
րն, Լիբանանի «Արցախ Ֆոնտ»-ին կողմէ հրաւիր-
ւած) առիթ ունեցաւ դասախոսութիւններով համըն-
գալու ներկայացնելով «Արցախի հիմնահարցեր եւ
գարգացման հեռանկարները» միւթը:

Կիրակի, 1 մարտ 2009-ի յետմիջօրէի ժամը
4:30-ին, Այնճարի հայութիւնը առիթ ունեցաւ լսելու
այս դասախոսութիւնը ներկայացնող համեստ թիւով:

Այնճարի «Արցախ Ֆոնտ»-ի յանձնախումբին անու-
նով ձեռնարկին բացումը կատարեց Յօղիկ Դաւա-
թեան, որ բարի գալուստ մաղթել էր երիւնջի. Անդ-
րանիկ Գասպարեանին եւ Լիբանանի «Արցախ
Ֆոնտ»-ի ներկայացուցիչներուն, անդրադարձաւ մի-
թի կարեւորութեան: Ան յայտնեց, որ «հօգը, ապահով,
բնակեցուած եւ գարգացող Արցախի անկախ համը-
պետութիւնը ամենեւ ապահով գրաւականն է Արցախի
հայութեան գոյատեւումին, եւ թիկունքը անկախ Դա-
յաստանին»:

Ղեկավար Անդրանիկ Գասպարեան սահիկներու ցու-
ցադրութեամբ ներկայացուց իր միւթը մանրամասն
անդրադառնալով Քելպաճարի եւ Քաշաթաղի շրջան-
ներու ներկայիս պարզած իրավիճակին եւ այդ շրջան-
ներու վերաբնակեցման ու գարգացման անհրաժեշ-
տութեան: Ան ցուցադրեց նաեւ վաւերագրական կարծ-
ժապաւն մը այս շրջաններուն մէջ ապրող հայու-
թեան իրավիճակը ներկայացնող, ժապաւնին մէջ
անդրադարձ կը կատարուէր «Թիֆեցեան» հիմնար-
կի տարած աշխատանքներուն:

Դասախոսութեան աւարտին ներկայները առիթ ու-
նեցան սպառիչ պատասխաններ ստանալու իրենց
հարցումներուն:

Ձեռնարկի աւարտին Լիբանանի «Արցախ
Ֆոնտ»-ին անունով շնորհակալութեան իր խօսքը փո-
խանցեց Մելքոն Յակոբեան յայտնելով, որ «Արցախ
Ֆոնտ»-ը կը ծրագրէ գործակցիլ բոլորին հետ Արցա-
խի ազատագրուած շրջաններու գարգացման հեռանը-
կարով:

ԹԱՂԱԿԻՑ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 2009

ՇՐՋԱՆԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ ՆՇԵՑԻՆ, ԹԷ ԱՅՍ
ՏԱՐՈՒԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՊԱՀՆ Է

Լիբանանի խորհրդարանական ընտրութիւններէն
95 օր առաջ արդէն երկրին մէջ կը տիրէ ընտրական
մթնոլորտ եւ համապատասխան աշխատանքներ:
Բնականաբար այս բոլորին մէջ լիբանանահայ հա-
մայնքը չի կրնար ձեռնածալ մնալ, քանի որ այս ընտ-
րութիւնները լիբանանահայութեան համար ունին մեծ
նշանակութիւն եւ արժեք: Ուստի, մեր ժողովրդային
տուները արդէն ողորդուած են մեծաթիւ հայորդիներով,
որոնք այլազան ձեւերով իրենց մասնակցութիւնը կը
բերեն նախընտրական աշխատանքներուն:

«Ազգակ»ի թղթակիցին այցելած 6-րդ կեդրոնը հան-
դիսացաւ Ռաուտայի ակումբը, ուր ընտրական յանձ-
նախումբի անդամները համակիրներուն հետ միաս-
նաբար կ'աշխատէին:

ՀՀ «Շուշի» կոմիտէութեան ընտրական յանձնա-
խումբին անունով Պետիկ Ծառուկեան յայտնեց, որ
շրջանին մէջ գոյութիւն ունի շուրջ 300 հայ ընտանիք,
որոնց ընտանեկան տախտակները գրեթէ ամբողջա-
ցած են: Ան ըսաւ, թէ շարք մը հայորդիներ անձամբ
կը ներկայանան ակումբ՝ արագացնելու եւ դիրա-
ցնելու համար տախտակներու վերստուգման գործըն-
թացը:

Ծառուկեան խօսելով համակիր գանգուածին վերա-
բերմունքին մասին հաստատեց, թէ շրջանի բնակիչնե-
րը յատուկ հետաքրքրութիւն ու քաջալերանք կը ցուցաբերեն,
եւ անոնք իրողապէս կը գնահատեն տարուած աշխատանքը:

Իսկ համակիրներէն Պօղոս Ասողեան նշեց, որ ժողովուրդը մեծ
խանդավառութեամբ կը հետեւին նախընտրական աշխատանք-
ներուն, քանի որ կը հաւատայ, թէ այս ընտրութիւնները լաւագոյն
առիթներն են վերականգնելու լիբանանահայութեան իրաւունք-
ներն ու Հայկական Երեսփոխանական պլոքը: Ասողեան ընդգծեց,

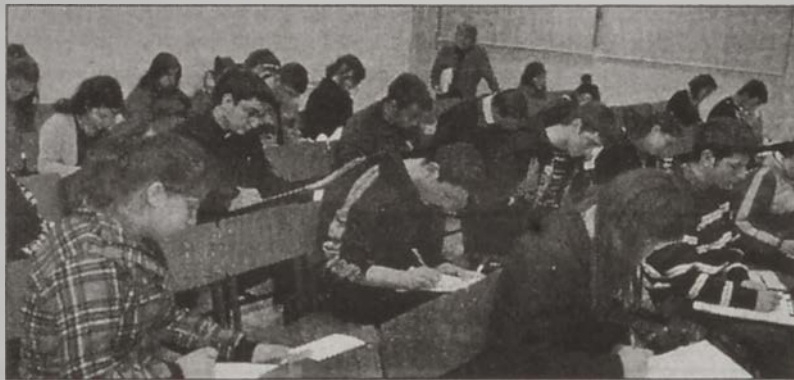
Ashmag

որ իւրաքանչիւր հայ անհամբեր կը սպասէ այն պահուն, երբ հա-
ւաքաբար լիբանանահայութիւնը պիտի մասնակցի ընտրութիւն-
ներուն:

Վերջապէս, երիտասարդ Արաք Անտոնեան «Ազգակ»ին յայտ-
նեց, որ այսուհետեւ մերժելի են լիբանանահայութեան դժմ ար-
ձանագրուած ոտնձգութիւնները, եւ համայնքը պէտք է յստակ կեց-
ւածք ունենայ՝ ապահովելու համար համայնքին իրաւունքները:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄՇԵՐ ՋՈՒԼՆԱՃԵԱՆ» ԱՇԿԵՐՏԱԿԱՆ
ՇԱՐԱԳՐԱԿԱՆ ՄՐՅԱՆՔ՝ Է. ՏԱՐԻ

Ազգային իշխանու-
թեան Ուսումնա-
կան խորհուրդը այս տա-
րի եւս կազմակերպեց
«Միւր Ջուլնաճեան»
աշակերտական ֆոնտի
նախաձեռնած շարադ-
րական Է. տարուան
մրցանքը՝ լիբանանահայ
միջնակարգ եւ երկրոր-
դական վարժարաննե-
րուն համար: Մրցանքը

տեղի ունեցաւ շաբաթ, 28 փետրուար 2009-ին, Ազ-
գային Է. եւ Ս. Յակոբեան քոլեճին մէջ: Մրցանքին
տեւողութիւնն էր երկու ժամ: Պետք է խոստովանիլ,
որ այս նախաձեռնութիւնը արժանացաւ հայ աշա-
կերտներու ջերմ գնահատանքին, որոնք հակառակ
ձմրան ցուրտին ու փոթորիկին, եկած էին իրենց
սրտի թրթռները եջերուն յանձնելու:

«Միւր Ջուլնաճեան» աշակերտական շարադրա-
կան Է. տարուան մրցանքին իրենց մասնակցութիւնը
բերին հետեւեալ վարժարանները.

- Հայ կաթողիկէ Մեսրոպեան վարժարան
- Հայ կաթողիկէ Հռիփսիմեան վարժարան
- Հայ կաթողիկէ Ս. Ազնես վարժարան
- Հայ կաթողիկէ Գ. Հարպոյեան վարժարան
- Հայ կաթողիկէ Զոյրեան վարժարան

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՐԴ

Շաբ.ը՝ էջ 10

ՄԱՀԱՁԴ

Տիար Կարապետ Սարգիսեան
Տէր եւ տիկին Գրիգոր Սարգիսեան եւ զաւակունք
Տէր եւ տիկին Յարութ Սարգիսեան եւ զաւակունք
Տէր եւ տիկին Համբարձ Սարգիսեան եւ զաւակունք
Տիկին Վիթորիա Աֆիմովա եւ զաւակունք
Տիար Նախլէ Հատատ եւ զաւակունք
Տէր եւ տիկին Մըրիլ եւ Մարի Իպրահիմ եւ զաւակունք
Տէր եւ տիկին Վարդան եւ Զարուհի Իլանճեան
Տէր եւ տիկին Կարապետ եւ Վերգին Թարաքճեան
եւ զաւակունք

Տէր եւ տիկին Յարութ Պապիկեան եւ զաւակունք
Տէր եւ տիկին Կարապետ Պապիկեան եւ զաւակունք
Տիկին Նուարդ Պապիկեան եւ զաւակունք
եւ համայն ազգականներ կը գումարեն իրենց կնոջ, մօր, մեծ
մօր, քրոջ, հօրաքրոջ եւ հարազատին:

ԻՒՂԱԲԵՐ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

(Ծնեալ՝ ՊԱՊԻԿԵԱՆ, 1932-ին)

անակնկալ մահը, որ պատահեցաւ երկուշաբթի, 2 մարտի
երեկոյեան:

Յուդարկաւորութեան արարողութիւնը պիտի կատարուի
այսօր՝ երեքշաբթի, 3 մարտին, կէսօրէ ետք ժամը 3:00-ին,
Պուրճ Համուտի Հայ կաթողիկէ Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյ մէջ, ուր-
կէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Պուրճ Հա-
մուտի Հայ կաթողիկէ գերեզմանատունը:

- Ներկայ ընդունիլ իբրեւ մահապը:
- Ցաւակցութիւններ կ'ընդունուին հանգուցեա-
լին բնակարանը, Պուրճ Համուտի Հայ կաթողիկէ տա-
րան շէնքեր, «Պլոք D», երեքշաբթի 3, չորեքշաբթի 4 եւ
հինգշաբթի 5 մարտին:

Շաբ.ը՝ էջ 10

ԼՕԽ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
«ՆԱԽԱՊԱՇՆԱՐՈՒՄՆԵՐ, ԹԷ՞
ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱՆՈՒԹԻՒՆ» ՆԻԹՈՎ

Կազմակերպութեամբ ԼՕԽ-ի Շրջանային վար-
չութեան դաստիարակչական յանձնախումբին,
Երեկ՝ երկուշաբթի, 2 մարտի առաւօտեան ժամը
10:30-ին, ԼՕԽ-ի «Արաքսի Պուլկորճեան» ընկե-
րաժշկական կեդրոնին մէջ տեղի ունեցաւ դասա-
խոսութիւն՝ «Նախապաշարումներ, թէ՛ կրօնական
իրականութիւն» նիւթով:

Կազմակերպիչ յանձնախումբին անունով Շողիկ
Խաչատուրեան խօսք առնելով յայտնեց, որ հայկա-
կան եկեղեցական տոները իրենց մէջ կ'ընդգրկեն
որոշ սովորութիւններ եւ հաւատալիքներ, որոնք
կրօնական հոգեպարար ազդեցութեան կողքին մեծ
շունչ կու տան վերակենդանացնելու եւ կանգուն
պահելու հայկական գոյութեան ազգային արեւելութիւն-
ները, իսկ նախապաշարումները որոշ երեւոյթներու
նկատմամբ կանխատեսուած վերաբերմունքներ եւ

Շաբ.ը՝ էջ 10

ՄԱՀԱՁԴ

ՀՄԸՄ Պուրճ Համուտի մասնաճիւղի վարչութիւնը կը
գումարէ իր շրջանի վաստակաշատ եղբայրներէն եւ
վարչութեան նախկին ատենապետին:

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԳԵՈՐԳԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ շաբաթ, 28 փետրուար 2009-ին:

ՄԱՀԱՁԴ

Տիկին Սեդա Գեորգեան եւ զաւակներ՝ Մարիա եւ Ռիթա
Տէր եւ տիկին Զարեհ Գեորգեան
Օրդ. Անի Գեորգեան
Տիկին Մարտին Գեորգեան եւ զաւակներ՝
Կրեկուար եւ Մայք

Տէր եւ տիկին Բորիս եւ Սիլվի Օպեմ
Տիկին Օսաննա Կարապետեան եւ զաւակունք
Տիկին Ազատուհի Տիմոնեան
Տիկին Ազատուհի Հարպաեան եւ զաւակունք
Տէր եւ տիկին Արա Խաչատուրեան եւ զաւակունք
Տէր եւ տիկին Լեւոն Գրոշեան եւ զաւակունք
Գասպարեան եւ Էմմիլեան ընտանիքներ
եւ համայն ազգականներ կը գումարեն իրենց ամուսնոյն,
հօր, եղբոր եւ հարազատին:

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԳԵՈՐԳԵԱՆԻ

անակնկալ մահը, որ պատահեցաւ շաբաթ, 28 փետրուար
2009-ին:

Յուդարկաւորութեան արարողութիւնը կատարուեցաւ
երկուշաբթի, 2 մարտ 2009-ին, կէսօրէ ետք ժամը 1:00-ին,
Նոր Մարաշի Ս. Քառասնից Մանկաց եկեղեցւոյ մէջ,
ուրկէ հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Պուրճ
Համուտի Ազգային գերեզմանատունը:

- Ներկայ ընդունիլ իբրեւ մահապը:
- Ցաւակցութիւններ կ'ընդունուին եկեղեցւոյ
արհիւն մէջ, երեքշաբթի 3 եւ չորեքշաբթի 4 մարտին,
առաւօտեան ժամը 10:00-էն մինչեւ երեկոյեան ժամը
7:00:
- ԾԱՆՕԹ.- Փոխան ծաղկեպսակի՝ նուիրատուու-
թիւններ կատարել ԲԱՆԻ-ի Հայ ծերանոցին:

AFHIL

Home Medical Equipment Services

AFIL HEALTH CLUB

P.T.S. AMBULANCE

AFIL CAR - LIFE - TRAVEL - X-PAT

UNIVERSITY FUND

AFHIL Mednet Network Clinics

ՄԱՍԼՈՅ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՅՈՓԻՆԵՐԻ ԱՃՈՒՐԴ» ԿԱՍ «ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ»

1918թ. Նիւ Եորքում անգլերենով լոյս տեսաւ Զայոց ցեղասպանութեան ականատետի առաջին փաստագրւերագրական յուշագրութիւններից մէկը՝ «Յօշոտուած Զայաստան» խորագրով, որում հեղինակը՝ Յեղասպանութիւնը վերապրած չմշկածագցի Արշալոյս (Աւրորա) Մարտիկանեանը, պատմում է բռնազաղթի ճանապարհի իր սարսափները։ Կորցընելով ծնողներին, քոյրերին ու երեք եղբայրներին, որոնք գազանաբար սպաննուեցին իր աչքերի առջեւ, 14-ամեայ Արշալոյսը տարագրութեան ընթացքում խոշտանգուել ու պատուազրկուել է թուրք եւ քիւրտ պաշտօնեաների ու ցեղապետների հարեւներում. նրա պատմութիւնը արեան խրախճանքների ու մարդկային պատկերացումից դուրս դաժանութիւնների մասին վկայութիւններ են։

«Յօշոտուած Զայաստան» գիրքն արդէն պատրաստ էր, երբ Զայ-սուրիական ամերիկեան Նպաստամատոյց կոմիտեն առաջարկեց գրքի նիւթի հիման վրայ տեղծել մի ժապաւեն, որի ամբողջ հասոյթը (այն հետագայում կազմեց 30 միլիոն ամերիկեան տոլար) պետք է տրամադրուէր Մերձաւոր Արեւելքի որբանոցներում գտնուող շուրջ 60 հազար հայ որբերի կենսաապահովմանը։ 1918թ. Զալիֆորնիայում, ամերիկեան «Մերթօ Կոլուոլիս Մայլըր» շարժապատկերի ընկերութիւնում բեմադրիչ Օսքար Ափֆելը նկարահանեց «Յոգիների աճուրդ» համր ժապաւենը (շուրջ 10 հազար անձանց, այդ թւում եւ հայ բռնազաղթուածների 200 երեխաների մասնակցութեամբ), որը Մեծ եղեռնի մասին պատմող առաջին գեղարուեստական ժապաւենն էր եւ ընդհանրապէս՝ Յեղասպանութեան նիւթին անդադարձող առաջին ժապաւենն էր աշխարհում։

«Յոգիների աճուրդ» ժապաւենն առաջին անգամ ցուցադրուել է 1919թ. փետրուարի 16-ին Նիւ Եորքի «Փլազա» հիւրանոցում, Զայ-սուրիական ամերիկեան Նպաստամատոյց կոմիտէի անդամներ Օլիվըր Զարիմանի եւ Ճորճ Վանտերպիլթի հովանաւորութեամբ։

Ընդհանուր առմամբ ժապաւենը ցուցադրուել է Միացեալ Նահանգների 23 նահանգների մեծ քաղաքներում, Լատինական Ամերիկայի մի շարք երկրրներում, այդ թւում՝ Մեքսիքայում, Եռւայում եւ ամէնուր բացառիկ յաջողութիւններ է ունեցել՝ արժանաւայով «դարակազմիկ ժապաւեն» գնահատականին։

«Յոգիների աճուրդ» ժապաւենը Մեծն Բրիտանիա է բերուել 1919թ. դեկտեմբերին եւ ենթարկուել է պետական գրաքննութեանը։ Երկար բանակցութիւններից յետոյ Սքոթլանտ Եարտի համաձայնութեամբ ժապաւենը ցուցադրուել է 1920թ. յունւարի 20-ին թագաւորական Ալպերթ Զոլլում։ Որոշ ժամանակ անց ժապաւենի ցուցադրումը մեկընդմիջտ դադարեցում է հանուում է ցուցադրութիւնից։ 1920-ական թթ. սկզբին ինչպէս ամերիկեան, այնպէս էլ քրիտանական գրադարաններից գրաքննութեան ենթարկուեց եւ հանուեց նաեւ «Յօշոտուած Զայաստան» գիրքը։

ՀԱՅՈՑ ՅԵՂԱՄԱՍՈՒԹԵԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆ-ՀԻՄՆԱՐԿ
Շար.ը՝ էջ 8

«ԱՅՍՕՐՈՒԱՅ ՄԱՈՒՁԵՐԻԱՏԻՆ, ԽՄԲԱՊԵՏԻՆ ՉԵՆ ՏԵՄՈՒՄ, ՉԵՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒՄ, ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒՄԻ ԹԻՐԱԽԸ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆՆ Է» «ՕՏԱՐՆԵՐԻՆ ՀԱՍԱՐԿՈՒԵԼՈՒ ՃԱՆԱՊԱՐԻՆ ԿՈՐՈՒՄՏԵՐ Կ’ՈՒՆԵՆԱՆԸ, ԲԱՅՑ ԶԵՌՔԵՐՈՒՄՆ ԱՒԵԼԻ ՄԵԾ ԿԸ ԼԻՆԻ»

Գրող, ՅՅԴ «Դրօշակ» պաշտօնաթերթի գլխաւոր խմբագիր Ռուբեն Յովսէփեանի հետ գրոյցն առնչում է ՅՉՄ անդամների միջեւ առկայ անհամաձայնութիւններին, համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամին, Արցախի ճակատագրի զարկչկուած հանգուցալուծմանը եւ մի շարք այլ հարցերի։

«ԹՈՒՄԱԵԱՆԻ ԲԵՆԿԱՐԱՆԻ ԿՈՐՈՒՄՏԸ ՑԱՐԱՆ, ՈՐՔԵՐԱԿԱՆ ՓԱՍՏ Է, ԵՒ ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐԻՑ ԻՐԱԶԱՆՉԻՐԸ ՄՏՆՈՒՄ Է ԱՅՐ ՄԵՂՔԻ ՏԱԿ»

ՀԱՐՅՈՒՄ.- Պարոն Յովսէփեան, ինչո՞ւ է մթնոլորտն այսքան անհանգիստ գրողների միութիւնում, ո՞րն է գրողների պառակտման բուն պատճառը։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Իսկ որտե՞ղ է հիմա հանգիստ։

Հ.- Այո, շատ տեղերում է անհանգիստ։ Բայց 1988-ին էլ էր շատ տեղերում, յատկապէս մեր երկրում անհանգիստ, ու Գրողների միութիւնը դարձաւ այն փարոքը, որի շուրջ համախմբուեց ժողովուրդը, մարդիկ իրենց իրզող բոլոր հարցերի պատասխանները, իրենց փրկութեան յոյսն այստեղ էին փնտռում։ Զիմա էլ քիչ չեն խնդիրները՝ մարտի 1-ի ձգձգուող դատաւարութիւն, տնտեսական ճգնաժող, գործազրկութիւն, դարաբաղեան չհանգուցալուծուող հիմնախնդիր եւ այլն, եւ այլն։ Ինչո՞ւ գրողները, միւսեանց հետ հակամարտելու եւ յարաբերութիւններ պարզելու փոխարեն՝ չեն համախմբուում ու չեն կանգնում ժողովրդի կողքին։

Պ.- Զարքը շատ ճշգրիտ է, բայց եւ՝ տարրոլուսակ։ Դա մարտ Գրողների միութեան խնդիրը չէ։ 1988-ի մասին խօսելիս պիտի անսպայման ասենք, որ այն ժամանակ Գրողների միութիւնը նախկին հասարակարգի կայացած կազմակերպութիւն էր։ Երբ հասարակարգը փոխուեց, բնականաբար նախկին կայացած կառոյցները քարոքանդ եղան։ Ցաւալին այն է, որ անկախութեան այս տարիներին որեւէ կառոյց դեռ այնպէս չի կայացել, ինչպէս կայացած էին մեր չհաւանած վարչակարգի տարիներին գործող կառոյցները. Ներքին խնդիրները, որ կան հիմա ԿՉՄ-ում, կային նաեւ այն ժամանակ. Եթէ Գրողների միութեան նախագահոր փոփոխութիւն էր սպասուում, այն ժամանակ էլ կային թնկեածուներ, գրական խմբաւորումներ, որոնք

ԽՈԶԱԼԻԻ ՈՐՔԵՐԳՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ՊԱԶՈՒԻ ԶԱՐՈՉՉԱԿԱՆ ՏԵՆԴԸ

1992 թուականի փետրուարի 25-ի լոյս 26-ի գիշերը հայկական ջոկատները վերահսկողութեան տակ առան ռազմավարական կարելուր նշանակութիւն ունեցող Խոջալի (Խոջալու) աւանը։ Ընորիհ իր դիրքին, այն վերահսկում էր Ստեփանակերտ-Ասկերան ճանապարհը, ինչպէս նաեւ՝ այդ ժամանակ ցամաքային շրջափակման մէջ գտնուող Լեռնային Ղարաբաղի ինքնավար մարզի միակ օդակայանը։

Չնայած հայկական կողմի նախազգուշացմանն, ինչպէս նաեւ՝ աւանի խաղաղ բնակչութեան համար թողնական մարդասիրական * միջանցքին, գործողութեան արդիւնքում բազմաթիւ զոհեր եղան ազգրպէյճանցի թուրքերից, ինչպէս նաեւ՝ Ուզբէկստանից (Իւզպէիստան) զաղթած ու Ազրպէյճանի իշխանութիւնների կողմից խոջալիում հապճեպ բնակեցուած թուրք-մետիքցի փախստականներից։

Խոջալիի իրադարձութիւնները շատ հարցեր են բարձրացնում։ Օրինակ՝ ինչո՞ւ վտանգաւոր գօտուց նախօրօք չէր հեռացուել խաղաղ բնակչութիւնը, այն դէպքում, երբ, ըստ ազրպէյճանական իսկ աղբիւրի, նաւատուների հասցրել են ապահով կերպով հանել։ Մէկ այլ շատ կարեւոր հարց, ինչո՞ւ զոհւածների մեծ մասի մարմինները յայտնաբերուել են ազրպէյճանական ուժերի վերահրսկողութեան տակ գտնուող տարածքում՝ ազրպէյճանական կրակակէտերի անմիջական հարեւանութեամբ։ Ոչ մի բան չի ասում նաեւ այն

մասին, որ գիշերուայ երթի ժամանակ մոլորւած ու ցրտահարուած մարդկանց մի մասին հայկական կողմն է գտել ու փրկել։

Սակայն Խոջալուի իրադարձութիւնների մութ ծալքերը չխանգարեցին Պաքուի քարոզչական մեքենային մի քանի տարի անց սկսել աշխուժ կերպով շահագործել ողբերգութիւնը՝ աշխարհով մէկ հակահայկական քարոզչութիւն ծաւալելու համար։

Ամէն փետրուար-

մարտ ամիսների սահմանագծում Ազրպէյճանի դեսպանատների, տարբեր երկրներում ազրպէյճանական ու թուրքական համայնքների եւ կազմապարտութիւնների ուժերով պարտադիր կերպով անց են կացում Խոջալիի «ցեղասպանութեանը

Վերջին տարիների ընթացքում ազրպէյճանցիները հեղեղել են համացանցը «Խոջալիի ցեղասպանութեան» քարոզչութեամբ, Զայտար

Շար.ը՝ էջ 8

ԽՈԶԱԼՈՒԻ ՀԱՐՅԻՆ ՇՈՒՐՁ ՊԱԶՈՒԻ ԱՊԱՏԵՂԵԿԱՏՈՒԱԿԱՆ ԱՐՇԱՒԸ ԱՆԳԱՐԱ ԿԸ ՀԱՍՆԻ

Չորեքշաբթի. փետրուար 25-ին, Խոջալուի հարցով Ազրպէյճանի ապատեղեկատուութեան արշաւը հասաւ Թուրքիոյ խորհրդարան, ուր իշխող եւ ընդդիմադիր կուսակցութեանց ներկայացուցիչները դատաւարտեցին «հայերու կողմ գործադրուած ջարդերը» պնդելով, որ հայերը սպաննած են 613 ազրպէյճանցիներ։

Ազգայնամով երեսփոխան Շենոյ Պալ պնդեց, թէ Խոջալուի մէջ 1300 քաղաքայիցներ սպաննուած են հայերու կողմէ եւ աւելցուց, թէ այս ոճիրները շարունակութիւնն են 200 տարիներու ի վեր ազրպէյճանցիներու դէմ ի գործ դրուած ցեղասպանական արշաւին»։ Ան նաեւ դատաւարտեց Զայոց ցեղասպանութեան հարցով հայերէն ներողութիւն խնդրող թուրքերը։

ԽՈԶԱԼՈՒԻ ՀԱՐՅՈՎ ԶԵՌՆԱՐԿՆԵՐ՝ ՊԸՐՔԼԻԻ ԵՒ ԱՉՐՊԵՅՃԱՆԻ ՄԵՉ

Ազրպէյճան-ամերիկեան խորհուրդը կը տեղեկացնէ, թէ Միացեալ Նահանգներու մէջ կազմակերպուած «Խոջալուի շաբաթ» ձեռնարկներու ծիրին մէջ, շաբաթ, փետրուար 21-ին դասախօսական ձեռնարկ մը տեղի ունեցած է Զալիֆորնիոյ համալսարանի Պըրքլիի մասնաճիւղին մէջ։

Շարունակելով Խոջալուի հարցը շահագործել՝ Ազրպէյճանի ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան մէջ շահեր ապահովելու նպատակով դասախօսները դատապարտած են Խոջալուի «ցեղասպանութիւնը»։

Ազրպէյճանի խորհրդարանի անդամները ներկայէին ձեռնարկին, ինչպէս նաեւ ներկայ էր Լոս Անճէլըսի մէջ Ազրպէյճանի հիւպատոս Էլին Սիւլէյմանով։

Նման ձեռնարկներ տեղի ունեցած են կամ պիտի ունեան Լոս Անճէլըսի, Նիւ Եորքի, Շիքակոյի եւ Ուաշինկթընի մէջ, մինչեւ փետրուար 28։

Միւս կողմէ, Խոջալուի դէպքերուն առիթով կազմակերպուած ձեռնարկներուն ծիրին մէջ, Ազրպէյճանի խորհրդարանի անդամ Կանիրա Փաշայեւայի հրաւերով խումբ մը թուրք լրագրողներ այս շաբաթուան ընթացքին Զայաստանի սահմանակից գիւղերը պիտի այցելեն՝ լուսարձակի տակ առնելու համար «հայկական կողմին զինադադարի շարունակական խախտումները»։

Փաշայեւա յայտնած է, թէ թուրք լրագրողները այս միջոցով անելի լայն տեղեկութիւններ պիտի կարենան հաղորդել Խոջալուի «ցեղասպանութեան» եւ հայերու կողմէ Ազրպէյճանի տարածքներուն «շաբունակուող բռնազրաման» մասին։

ՎՐԱՄՏԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ՊԻՏԻ ԸՆԵՆ ԽՈԶԱԼՈՒԻ ՀԱՐՅԸ

Վրաստանի խորհրդարանը օրակարգի հարց պիտի դարձնէ Ազրպէյճանի կառավարութեան կողմէ վերջերս բուռն կերպով տարածած այն անհիմն ամբաստանութիւնը, ըստ որուն, Խոջալուի մէջ հայկական զինուած ուժերը ցեղասպանութիւն գործած են՝ սպաննելով անմեղ ազրպէյճանցիներ։ Ազրպէյճանական մամլոյ գործակալութեան (Ել.Փի.Ել.) այս մասին տեղեկան պահած է Վրաստանի խորհրդարանի նախագահի տեղակալ Ֆրիթին Թոտուա։

Յատկանշական է, որ Վրաստանի խորհրդարանի նախագահ Տաւիթ Պաքրաձէ այսօր պաշտօնական պատուիրակութեան մը ընկերակցութեամբ պիտի հասնի Երեւան, ուր պիտի հանդիպի Զայաստանի պետական բարձրագոյն դէմքերու հետ։

Անշուշտ հետաքրքրական պիտի ըլլայ, թէ Պաքրաձէ ինչպէ՞ս պիտի բացատրէ Վրաստանի խորհրդարանի ղեկավարութեան Խոջալուի «ցեղասպանութիւնը» օրակարգի հարց դարձնելու որոշումը։

Նշենք նաեւ, որ Ազրպէյճանի խորհրդարանը ձեռնարկած է Խոջալուի «ցեղասպանութեան» վերաբերեալ օրինագիծի մը նախապատրաստութեան աշխատանքներուն։

բացառուէր այսպիսի հետեւանքը։ Թումանեանի բնակարանի կորուստը ցաւալի, ողբերգական փաստ է, եւ հայ գրողներից իւրաքանչիւրը մտնում է այդ մեղքի տակ։ Լա՛ւ, ընդունենք, որ այնքան ենք օտարացել վրացիներից, որ հնարաւոր չէր փաստաթղթերով, բանակցելով, իրար հասկանալով լուծում տալ այս հարցին։ Կարելի էր, չէ՞, գոնէ առեւտուր անել, տալ այդ 25 հազարն ու գնել Թումանեանի բնակարանը։ 25 հազարի եղածն ի՞նչ է, դա ի՞նչ փող է այսօր Զայաստանի համար։ Ես այս հարցում մեղադրում եմ նրան, ով ի սկզբանէ տոբեակ է եղել եւ չի բարձրաձայնել խնդրի մասին։

«ԲՈՒՆԱՐԱՄ, ԱՌԱՅԻՆ ԶԵՐԹԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԳՈՐԾՆ Է ԳՏՆԵԼ ԱՅՆ ԶԵՆԵՐԸ, ՈՐՈՒՆԸ ԿԸ ՄԵՂՄԱՅՆԵՆ ՃԳՆԱԺԱՄԻ ԱՉԴՅՑՈՒԹԻՒՆԸ»

Հ.- Ի՞նչ էք կարծում, համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամը կարո՞ղ է պատրւական դառնալ՝ մեր ժողովրդի վզին փաթաթւող ընկերային դժուարութիւնների արդարացելու եւ վիճակը ենթակայականօրէն անելի ծանրացնելու համար, մի բան, որ ժամանակին արւում էր դարաբաղեան պատերազմի պատճառաբանութեամբ։

Պ.- Պատրուակ դարձնողներ միշտ էլ կարող են լինել։ Բայց բանն այն է, որ իրօք պատերազմ է եղել, եւ իրօք համաշխարհային ճգնաժամի հեղեղը գալիս է Զայաստան։ Թէ ով որքանով դա կ'օգտագործի՝ որպէս իր շահերից բխող պատրուակ, այլ հարց է։ Բոլորիս, առաջին հերթին իշխանութիւնների գործն է գտնել այն ձեւերը, որոնք կը մեղացնեն ճգնաժամի ազդեցութիւնը։ Իսկ թէ իշխանութիւններն ինչքանով են արդիւնատէտ մտածում, կը տեսնեք ապագայում։ Բայց եւ ամէն մարդ, ամէն ըստանից պիտի մտածի իր միջոցները խելացի տնօրինելու, ճիշդ ծախսելու մասին։ Ես հայի կենսական ուժին հաւատացող եմ։ Անհատապէս մարդիկ կարծես թէ անելի ուժեղ են, քան իրաւին։ Որովհետեւ հաւաքող մեծ ուժը չկայ, որի շուրջ պիտի համախմբուեն, գումարեն իրենց կարողութիւնները եւ արդիւնք ստանան։ Առայժմ անհատի կենսական ուժը շատ անելի է, եւ մենք պիտի դրան վստահենք։

«ՄԱՐԸ ՊԻՏԻ ՂՈՐՈՒՄ ԳՅՑ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆՑ, ՈՐ ԵՏՏՈՅ ՎԵՐԱԴԱՐՈՒԱՅ ԴԵՊԻ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆ»

Հ.- Թոյլ տուե՛ք հետաքրքրուել՝ ձեր մէջ

գրո՞ղը, թէ՛ դաշնակցականն է անելի գերակայ։ Ասենք՝ Զարենցի «Երկիր Նայիրին» կամ Մահարու «Այրուող այգեստանները» առաւելապէս ընկալում էք որպէս բարձրարժէք գրական ստեղծագործութիւննե՞ր, թէ՛ դաշնակցականներին դատապարտող վաւերագրեր։

Պ.- Դուք կարծում եք՝ մարդու մէջ սահմաններ են գծուած, որոնք նրան բաժանում են առանձին մասերի՞։ Չէ՛, արդպէս չէ։ Ես որպէս գրող եմ դաշնակցական։ Նոյնիսկ եթէ ժամանակագրական առումով նայենք, նախ գրող եմ եղել, յետոյ եմ դարձել դաշնակցական։ Մեր ժողովրդի վիճակն այնպիսին է եղել, որ Դաշնակցութեան գոյութիւնից առաջ էլ շատ շատերը դաշնակցական են եղել՝ իրենց գաղափարախօսութեամբ, իրենց ուխտով, իրենց մտածողութեամբ։ Դաշնակցութեան պատմութեան ընթացքում, յատկապէս մինչեւ խորհրդային կարգերի հաստատումը, ես չգիտեմ ո՞նէ խելքը գլխին մտաւորականի, որ Դաշնակցութեան համակեր կամ անդամ չլինէ։ Դա հո պատահական չի՞ եղել։ Զայ մտաւորական էր կարող այլ գաղափարախօսութեան յետեւից գնալ։ Բոլորը դաշնակցական էին՝ կա՛մ կազմակերպօրէն, կա՛մ գաղափարաբանօրէն։ Այդպէս էլ խորհրդային վարչակարգի պայմաններում էր. թաքուն բոլորն էլ, ի վերջոյ, դաշնակցական էին կամ Դաշնակցութեան գաղափարախօսութեան համակեր։ Գոնէ անձնապէս ինձ համար շատ սահուն է եղել այդ անցումը։ Իմ մէջ չկայ այդ բաժանումը՝ թէ աչ մասս դաշնակցական է, ծախս՝ գրող։

Հ.- Ծառերի համար, մեղմ ասած, անհասկանալի էր Դաշնակցութեան՝ քուպիսիոնի կազմում ընդգրկուելու հանգամանքը։ Դա բուռն քննարկումների նիւթ էր եւ է մինչ օրս։ Ինչ վերաբերում է համայնավարական գաղափարախօսութեան կրողներին, ապա այստեղ դաշնակցականների հետ հակամարտութիւնը վաղեմութեան ժամկէտ չի ճանաչում։ Գրքերու էլ ձեր կուսակցութեան դէմ կտրուկ յայտարարութիւններով հանդէս է գալիս Սարգիս Զացպանեանը։ ԶՅԴ-ն ունի՞ իր բոլոր ընդդիմախօսներին տրուելիք պատասխանը։

Պ.- Անկեղծ ասած՝ ես կողմ չեմ ամէն ընդհիմախօսութեան պատասխանելուն։ Ծատ

Չորոյցը վարեց՝ ԿԱՐԻՆԵ ՌԱՖԱՅԷԼԵԱՆԸ

Շար.ը՝ էջ 9

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՖՈՐՈՒՄԸ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՃՂՆԱԺԱՄԸ

Մինչ Տաուսի մէջ յունուարի վերջին շաբաթը հաւաքուած քաղաքական ղեկավարներ, տնտեսագետներ, լրագրողներ, գործարարներ եւ, առհասարակ, ազատ շուկայական **տոկւմայի** հաւատաւոր երկրպագուներ **փաթեթիք** յուսահատութեամբ կը փորձէին հասկնալ, թէ այդ ինչպէ՞ս եղաւ որ առաջարկ-պահանջարկի պարզութեան վրայ տասնամակնետիվ կառուցուած տնտեսագիտական բնորոշները իրենց մաթեմաթիկական ամենակուռ տրամաբանութեամբ յանկարծ փուլ եկան, եւ ինչպէ՞ս եղաւ, որ այդ բնորոշներէն եւ ոչ մէկը կրցաւ կանխատեսել համաշխարհային տագնապը, կամ գէթ յուշէր, թէ որքա՛ն պիտի տէւ անիկա, Պրագիլի Փարա նահանգի Պելեմ քաղաքին մէջ Համաշխարհային Ընկերային Ֆորումի (ՀՓՖ) հարիր երեսուն հինգ հազար հետետորդներ, յունուար 27-էն փետրուար 1, շարունակեցին «Այլ աշխարհ մը կարելի է» նպատակին ձգտող արդէն իննամեայ երթը։

Հինգ հազար ութ հարիր կազմակերպութիւններ արձանագրուած էին այս տարուան Հ. Ը. Ֆորումին, որուն յաջողութեան կամ անդրադարձին մասին կասկածները շատ էին։ Հանրածանօթ մատակարանները, որոնք նախածեռնող եղած էին Փորթօ Ալեկրէի մէջ սկիզբ առած այս համաշխարհային զօրաշարժին, վերապահ էին այս տարուան Ֆորումին նկատմամբ՝ եւ խորքային, եւ կազմակերպական պատմածներով։ Ոմանք նոյնիսկ այն կարծիքին էին, որ համաշխարհային ճգնաժամը արդէն բարացուցական էր ՀՓՖ-ի հնչեցուցած ահազանգի իրաւացիութեան մասին։ Ալելի՛ն. Ֆորումը ծնած ու զարգացած էր Լատինական Ամերիկայի մէջ 2001-2002 թուականներուն արդէն իսկ ճգնաժամ ապրած ու փուլ եկած նորգատական տնտեսական հասարակարգը արմատակաւորէն բարեկարգելու յանձնառութիւն վերցուցած քաղաքական ուժերու եւ ղեկավարներու իշխանութեան հասնելու գործընթացին հետ։

Ֆորումը ի՞նք դերակատար էր Լատինական Ամերիկայի այսպէս կոչւած «դեպի ծայր թերում»ին. եւ հիմա որ 1980-ական թուականներէն ու վեր ազատ շուկայական բնորդի համաշխարհայնացման հետամուտ Միացեալ Նահանգներու նոր նախագահը հեռաւորութիւն կը պահէ ամբողջ տասնամեակներ ողպէս անխուսափելի այլընտրանք պարտադրուած յղացքներէ ու միջոցառումներէ, արդե՞տօք ժամանակը չէ, որ Հ. Ը. Ֆորումի հետետորդները աւելի յանձնառու ըլլան պետական քաղաքական գործընթացին։

Ի՞նչու է ըսել, որ այս այլընտրանքը Ֆորումի մասնակիցները՝ շատոնց դրած է **տիլեմայի** առջեւ։ Միշտ ալ եղած են անոնք, որոնք պետական գործընթացը անխուսափելի համարած են ընկերային արմատական բարեկարգումներու իրականացման համար, հետեւաբար պնդած են ընկերային շարժումներու եւ ծախ-յառաջիմական կուսակցութիւններու, քաղաքական ուժերու եւ նոյնիսկ անհատ անձնաւորութիւններու միջեւ սերտ համագործակցութեան անհրաժեշտութեան վրայ։ Անոնց հակադրուած է իր բնոյթով հակապետական ամբողջ մտածակերպի մը տարբերակներու հետետորդ հատուածը՝ բաղկացած արյալիսի կազմակերպութիւններէ եւ մտածողներէ, որոնք համար ՀՓՖ-ը չի կրնար համակարգը յեղափոխել առանց վերացնելու պետութեան երէտոյթը ինքնին։ Գործնականօրէն, ինչպէս սպասելի է, հասարակական շարժումներու եւ ընկերային արդարութեան յանձնառու քաղաքական ուժերու համագործակցութիւնը միշտ ալ եղած է եւ, առնուազն Լատինական Ամերիկայի երկիրներու մեծամասնութեան պարագային, ընտրական կարելւոր յաղթանակներու առաջնորդած։

Այդուհանդերձ, ընկերային գրեթէ բոլոր շարժումներուն համար անքնդուելի է պետական համակարգի մը հետ ամբողջականօրէն նոյնանալ, կամ ձգտիլ իշխանութեան հասնիլ, որովհետեւ այդ մէկը շարժումը անխուսափելիօրէն պիտի շեղէ իր պայքարի ուղիէն։

Ազատ շուկայական համակարգի արմատական բարեկարգումի հեռանկարով է այդ տրամաբանութեան ծիրին մէջ, պետական քաղաքականու-

թիւն-ընկերային շարժում այս դժուար, սակայն անհրաժեշտ համագործակցութիւնը թերեւս ամէնէն աւելի հրամայական է ներկայ ճգնաժամի պայմաններուն մէջ։ Այդ իսկ պատճառով Պելեմի Հ. Ը. Ֆորումի 5200 ներկայացումներուն եւ ելոյթներուն մէջ ամէնէն աւելի յատկանշականը եղաւ Պրագիլի Սեմ Թերրա (բառացիօրէն՝ «առանց հողի») շարժման նախածեռնութեամբ Լատինական Ամերիկայի հինգ նախագահներու՝ Հիւկօ Չաւեզի (Վենեզուէլա), Էվօ Մորալես (Պոլիվիա), Ռաֆայէլ Զորրես (Էքուատոր), Ֆեռնանտօ Լուկօ (Փարակուէ) եւ Ինասիօ Լուլա Տա Սիլվա (Պրագիլ) հետ հանդիպումը, որուն մասնակցեցան 1500 հոգի։

Առաջին անգամը չէր, որ այս պետական անձնաւորութիւնները, բոլորն ալ այս կամ այն ձեւով մասնակից Հ. Ը. Ֆորումի գործընթացին, ելոյթ կ'ունենան Ֆորումի գործիչներուն առջեւ։ Բայց առաջին անգամն էր, որ բացառապէս ընկերային շարժումներու վերապահուած Ֆորումը պաշտօնապէս կը հրաւիրէ պետական անձնաւորութիւններ՝ անոնց հետ հրապարակային կերպով քննելու համար ընկերային բարեկարգումներ, որոնց յանձնառութեամբ այդ ղեկավարները հասած էին իշխանութեան՝ շնորհիւ իրենց հաւատացած եւ իրենց փստահած միլիոնաւոր քաղաքացիներու քուէին ու զօրաշարժին։ Ի դէպ, հանդիպման ոճը հիմնականօրէն քննադատական էր այն հիմնաւորումով, որ Լատինական Ամերիկայի մէջ «դեպի ծախ թերում»ը տակաւին չէ յաջողած իր տուած խոստումները իրականացնել։ Ալելի՛ն. ատենին Լուլայի ամէնէն պինդ զօրակիցներէ՝ Սեմ Թերրա շարժումը այսօր չի վարանքի Պրագիլի նախագահին սուր կերպով քննադատելու՝ որպէս իր ընկերային յանձնառութենէն հրաժարած պետական այրի, հակառակ սնոր որ համաձայն բոլոր իտրցախոյզներու. Լուլա կը մնայ Լատինական Ամերիկայի մէջ ամէնէն բարձր ժողովրդականութիւն ունեցող ղեկավարը։

Այդուհանդերձ, ընկերային շարժումներ-պետական գործընթաց խնդրայարոյց գոյգողութեան անհրաժեշտութիւնը փաստ է. եւ թերեւս նոյնպէս անհրաժեշտութիւն՝ պատմական այնպիսի ժամանակի մօ, երբ համաշխարհայնացումը շատ հաւանաբար համակարգային փոխանցման գործընթաց մը ապիւ։ Այդ գործընթացը, որ կրնայ սկիզբ առնել պարիլին նախատեսուած քսան կարեւորագոյն տնտեսութիւններու (Ծի-20) համագումարին, որուն ընթացքին քննարկման առարկայ պիտի ըլլան համաշխարհային տնտեսակարգի բարեփոխումները, կրնայ դիւրութեամբ յանգիլ ազատ շուկայական համակարգի վերականգնման հետամուտ օրակարգի մը եւ անտեսել ընկերային արդարութեան, բնապահպանման եւ Մարդկային իրաւանց պաշտպանութեան հրամայականը համակարգային գործծիլի վերածելու անհրաժեշտութիւնը։ Խորքին մէջ, Հ. Ը. Ֆորումը հակադրուած է Ծի-20ին, որուն դէմ բողոքի միջոցառումներ նախատեսուած են մարտ 28-ին, ամբողջ աշխարհի տարածքին։ Սակայն Ծի-20, առնուազն առաջին նախանշան մը պիտի ըլլայ համաշխարհային ճգնաժամի լուծում բերելու իմաստով։ Հոն է որ, թէկուզ եւ տակաւին դրամատիկութեան տրամաբանութեան մէջ, ի յայտ պիտի գայ, թէ հզօրագոյն տնտեսութիւններու համագործակցութեան հետամուտ ճիգերը համակարգի փրկութեան, թէ՛ արմատական բարեկարգումներու պիտի ձգտի։

Ի տարբերութիւն 2003-ին, երբ նոր նախագահ ընտրուած Լուլան Փորթօ Ալեկրէի մէջ ելոյթ ունենալին ետք մեկնեցաւ Տաուս՝ երկու աշխարհները կամրջելու նպատակով, ինչպէս ան յայտարարեց, Պելեմի մէջ Պրագիլի նախագահը ըսաւ, թէ Տաուս մեկնելու նպատակ չունի։ Նոյնիսկ եթէ ոմանք Լուլայի այս կեցուածքը պիտի մեկնաբանեն որպէս ամբոխավարական ու արկածախնդրական, պէտք է ժխտել անոր սկզբունքայնութիւնը, որ կրնայ յոյս ներշնչել Ծի-20ի համագումարին ընթացքին ընկերային արդարութեան արժեքներուն վրայ՝ ամուր մնալու Պրագիլի յանձնառութեան նկատմամբ։

ԽԱՉԻԿ ՏԵՐ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ

ՄԻՋՈՒԿԱՅԻՆ

ՄԻՆԱԿ ԲԱՊՈՒԼԻ ՄԷՋ

ԶԱՐԶԱՅ ԿԵԱՆԸՆ (ՈՒ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ) ՊԻՏԻ ԱՊՐԻ ԱՌԱՆՑ ԻՐ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ

Աֆղանիստանի նախագահ Համիտ Քարզայ եւ ամերիկացի առաջնորդները հեռացած են իրարմէ։ Աֆղանիստանը խաղաղեցնելու փորձ մը կատարելով Ուաշինկթընի մէջ հաստատուած նոր վարչամեքենան յաւելեալ զօրք կը զրկէ երկիր, բայց այլեւս իր յոյսը չի զնեք աֆղան նախագահին վրայ։

Աֆղան նախագահին օրը ընդհանրապէս կը սկսի առաւօտեան ժամը ութին, երբ ան նախաճաշ կ'ընէ նախագահական պալատին մէջ, որ ունի շքեղ, բարձր առաստաղներ, զարդարուն հայելիներ եւ բիրեդեպ աշտանակներ։ Ան ընդհանրապէս նախաճաշ կ'ընէ իր երեսփոխաններէն մէկուն կամ նահանգէ մը ժամանած պատուիրակութեան մը հետ։ Այդ աղիթներուն Քարզայ կը ժպտայ, իր հիւրերուն ձեռքերը կը թօթու եւ ցեղախումբի ղեկավարի մը նկատառելի հեղինակութիւնը կը ցուցաբերէ։

Քարզայ դժուար թէ հիւրի մը խնդրանքը մերժէ։ Ատոր փոխարէն ան կ'ակնկալէ անոնց հաւատարմութիւնը, հակառակ անոր որ ինք նոյնքան կախեալ է անոնցմէ, որքան ամերիկացիներէն։ Այդ պայմաններուն տակ յուսախաբութիւնը անխուսափելի է։

Միացեալ Նահանգներն ու Քարզայ ժամանակին լաւագոյն յարաբերութիւնը ունէին։ Առանց Միացեալ Նահանգներուն Աֆղանիստան ժողովրդավարական երկիր մը պիտի չըլլար, հակառակ դիւրաբէլ ժողովրդավարութիւն մը ըլլալուն, եւ Քարզայ նախագահ պիտի չըլլար։ Իր գերագանց անզլերնով, լաւատեսութեամբ, վայելչութեամբ եւ երախտագիտութեամբ, Քարզայ գրաւեց ամերիկացիները։

Սակայն այդ ներդաշնակութիւնը արդէն անցեալին կը պատկանի։ Այսօր այդ յարաբերութիւնը կը յատկանշուի պաղութեամբ եւ յուսախաբութեամբ երկու կողմերուն ալ մօտ։ Քարզայ հրապարակ էր քննադատել ամերիկացիները, մինչ ամերիկացիները արդէն փակած են անոր հաշիւը։

ՀՊԱՐՏ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ, ՈՉ ԾԱՌԱՆԵՐ

Դիւրին է ճշդել այն օրը, երբ Քարզայ եւ ամերիկացի իր առաջնորդները սկսան իրարու քիչ թէ շատ հրապարակաւ քննադատութիւններ ուղղելու։ Քապուլի հետ 17 սեպտեմբեր 2008-ին տեղի ունեցած հեռաձայնային խօսակցութեան մը ընթացքին Միացեալ Նահանգներու օրաւն արտաքին գործոց նախարար Քոնցուիլգա Ռայս, որ օրին աշխարհի ամէնէն հզօր կինն էր, հանդարտօրէն խայթող քննադատութիւն մը ուղղեց Քարզայի. «Եթէ շարունակես քննադատել Միացեալ Նահանգները, մենք այլեւս պիտի չգործակցինք ձեզի հետ»։ Քարզայի պատասխանը գոռոզ եւ յանդուլն էր. «Ես լուռ պիտի չմնամ եւ ես պիտի չդադրիմ յառաջ տանիլ իմ ժողովրդիս եւ իրենց զաւակներուն շահերը»։ Այս է Քապուլի տարբերակը առնուազն սեպտեմբերի հեռաձայնային խօսակցութեան վերաբերեալ։

Քարզայ ստացաւ այդ կոպիտ հեռաձայնը, որովհետեւ ան անգամ մը եւս ամերիկեան զօրքերը ամբաստանած էր աֆղան քաղաքայիիներուն նկատմամբ անգզայնութեամբ։ Այդ անգամ ան կը խօսեր հիւսիսարեւմտեան Աֆղգաւպատ քաղաքին դէմ կատարուած ոմբակոծման մասին. Աֆղաններուն համաձայն, իննսուն քաղաքային սպաննուած էր. ամերիկացիները կը պնդեն, թէ սպանուածներուն թիւը միայն եօթն է։

Հեռաձայնային խօսակցութենէն ետք Քարզայ իր քով հրաւիրած էր իր ամէնէն մօտիկ գործակիցներէն խումբ մը եւ իբրեւ թէ անոնց ըսած. «Այս ամերիկացիները չեն հասկնար, թէ հակառակ անոր որ մենք իրենց բարեկամներն ենք, մենք իրենց ծառաները չենք։ Անոնք մեզի հետ կը վարուին իբրեւ զարդախորտութեան ենթաբրկուած զօրավարներ։ Անոնք չեն հասկնար, թէ մենք հապարտ ազգ մըն ենք։ Ես կը նախընտրեմ պատուով մեռնիլ, քան անոնց հեղինակալգուրկ վառալը ըլլալ»։ Ասիկա անկիւնադարձային կէտ մըն էր պաշտպանող ուժին եւ իր հովանաւորեալին յարաբերութեան մէջ։

Հիմա Ուաշինկթընի նոր վարչամեքենան իր կռնակը կը դարձնէ Քարզայի, ինչ որ նկատառելիօրէն աւելի կը դժուարացնէ անոր կառավարելու գործը։ Անցեալ չորեքշաբթի թալեպան զինեալները յարձակում մը ըրթայազերծեցին Քապուլի կեդրոնական մասին մէջ։ Երկու անձնասպանական գործողութիւն կատարողներ իրենք զիրենք պայքեցուցին արդարադատութեան նախարարութեան մուտքին, որ շատ հեռու չէ նախագահական պալատէն։ Մինչ այդ ուրիշ ծայրայեղականներ ներխուժեցին ետեւի մուտքէն սպաննելով խոհանոցի անձնակազմը, պահակները եւ նախարարութեան պաշտօնատարներ։ Տասնինն քաղաքայիիներ մեռան, ինչպէս նաեւ ութ յարձակողները եւ առնուազն յիսուներորս ուրիշներ վիրաւորեցան։ Սիւրբիչներուն եւ ոստիկանութեան միջեւ բախումները շարունակուեցան ժամեր։ Միեւնոյն ատեն թալեպան այլ զինեալներ յարձակեցան հիւսիսային Քապուլի բանտային վարչութեան եւ կրթութեան նախարարութեան վրայ։

Թալեպաններուն պատգամը շատ յստակ էր. մենք ամեն տեղ ենք եւ մենք ամեն տեղ յարակուս պիտի գործենք։ Դուք որեւէ տեղ ապահով չէք. ոչ իսկ Քապուլի մէջ, նոյնիսկ եթէ աւելի զօրաւոր բանակ ունիք։ Ասիկա կայսրութիւններու գերեզմանն է, եւ դուք եւս պիտի ծախողիք։

ԽՈՒՍԱԺԻԼ «ՕՊԱՄԱՅԻ ՎԻԵՐՆԱՄԵՆ»

Ներկայիս երեսուներեք հազար զինուոր կայ Աֆղանիստանի մէջ, եւ նախագահ Պրաբա Օպամա կը ծրագրէ յաւելեալ երեսուն հազար մը եւս զրկել։ Այս յանձնառութիւնը կու տայ այն պատգամը, թէ Միացեալ Նահանգներ լուրջ են Աֆղանիստանի վերաբերեալ եւ պատրաստ են մեծ ջանք ընելու եւ բարձր զին վճարելու յաջողութիւն ձեռք ձգելու համար։ Յառաջայայ քանի մը ամիսները որոշիչ դեր պիտի ունենան այդ երկրիին համար, որ երեսուն տարիէ ի վեր ներխուժումներու եւ պատերազմներու մէջ կը առաջայ։

Օպամայի վարչամեքենան մտաւոզ է չուզելով ներաշուիլ յորձանքի մը մէջ, որ Աֆղանիստանն է Ինչպէս «Նիւուրթը» գրեց. Աֆղանիստանը «Օպամայի Վիքեմանն է»։ Այլ խօսքով, ինչպէն նախկին նախագահ Լինտոն ճոնսընը անցեալին ըրաւ. Վիքեմանի մէջ, ներկայի նախագահը այժմ կը փորձէ հակակշիռի տակ առնել երկիրը յաւելեալ զօրքեր զրկելով հոն։ Եւ եթէ այլ մէկը չյաջողի, Միացեալ Նահանգները պիտի յանձնուին եւ իրենց զինւորները տուն պիտի կանչեն։

Երկու հոգի ներկայիս գլխաւոր պատասխանատուութիւն կը կրէ. Աֆղանիստան եւ Օպամա կը վստահին երևութիւն ալ. Ազգային ապահովութեան խորհրդական Ճեյմս Մայքը Իւլլաւտեանն էր։

Իրագոյն դաշնակցութեան նախորդ գլխաւոր որոնմանատար, եւ Տեյվիտ Փեթրուսու, հրամանատարը, որ որոշ չափի կայունութիւն բերաւ Իրաքի մէջ եւ ներկայիս անկէ կը խնդրուի փոքր հրաշք մը գործել Աֆղանիստանի մէջ։

ԱԶԴԱԿ

Միեւնոյն ատեն Ապիտակ տունը ամէն վստահութիւն կորսնցուցած է աֆղան նախագահին նկատմամբ։ «Քարզայ պէտք է հանգստեան կոչուի», վերջերս Միւնիխի ապահովութեան խորհրդաժողովին ընթացքին նշեց ամերիկացի դիւանագէտ մը։ Օպամայի վարչամեքենային մէջ ազգային տեղեկահաւաքի նոր վարիչ Տենիս Պլեր ուղղակի կերպով ըսաւ, թէ աֆղան կառավարութիւնը տկար է, փտած եւ անկարող կասեցնելու թալեպաններու յարձակողականը։

«Կառավարութիւնը ներքնապէս բաժան-բաժան է եւ ցարդ անկախ երեքք չէ ձեռքապլաւծ թմրանիթերու առետուորի ռեւէ պատասխանատու», բողոքած է Փաքիստանի եւ Աֆղանիստանի մէջ ամերիկացի յատուկ բանագնաց Ռիչըրտ Հոլպրուը։ Հոլպրուը Քապուլի հասաւ անցեալ հինգշաբթի (12 փետրուար), որ պաշտօնի գլուխ անցնելէն ի վեր իր առաջին ճամբորդութիւնն էր դելիի աֆղանական մայրաքաղաք։ Այցելութեան աւարտին ան միացեալ մամուլը ասուիւս մը տուաւ Քարզայի հետ, որուն ընթացքին անոնք յայտարարեցին փտածութեան դէմ պայքարին մէջ համագործակցութեան ծրագիրներ։

ԽԱՂԸ ՏԱՐԲԵՐ ՕՐԵՆԸՆԵՐՈՎ ԿԸ ԽԱՂԱՆ

Արտերկրի մէջ Քարզայի ելոյթները աւելի տպաւորիչ են, քան իր երկիրը կառավարելու անոր քանքերը։ Ուեւ մէկը չի կրնար զայն ամբաստանել ինքզինք հարստացընելով, բայց երկար ատենէն ի վեր բացայայտ գաղտնիք մըն է Քապուլի մէջ, թէ անոր ընտանիքի անդամները, եւ յատկապէս իր եղբայրը Անտա Ուալի, իրենց կապերը օգտագործած են ըլլիխային առետուոր վարելու մէջ։

Քարզայ պահպանողական, ջերմեռանդ մարդ մըն է խորապէս արմատաւորուած իր ցեղախմբային ընկերութեան հաւատարմութիւններուն մէջ։ Ան ալքու չի խմեր, օրական հինգ անգամ կ'աղօթէ, եւ իր կինը, որ բժշկուհի մըն է, հանրային աչքերէ հեռու կը պահէ։ Ան թալեպաններուն հետ հաշտութեան հետամուտ եղած է եւ կ'ուզէ Քախիտայէն հրաժարողները ներառել կառավարութեան մէջ։ Չիմք չի մտահոգեր այն իրականութիւնը թէ թալեպանները չեն սիրեր անկախ դատարանները եւ կ'ուզեն իսլամական աւանդական **շարիատ** որդեգրել իբրեւ իրակ վաւերական օրէնքը երկրին։ «Աֆղանիստան իսլամական հանրապետութիւն մըն է,- կը բացատրէ Քարզայ,- եւ այդ պատճառով է, որ այդ գծով ոչ մէկ հարց գոյութիւն ունի», կը շարունակէ ան։

Աֆղանիստանի մէջ տրուած շատ մը որոշումներ դժուար թէ համապատասխանեն արեւմտեան չափանիշներուն։ Միմէն 2005 ղեկումներ, օրինակի համար, Հելմանտ նահանգը, որ կեդրոնն է թմրանիթերու առետուրին եւ երկրի մեծագոյն ահաանգներէն մէկն է, կը կառավարուէ Շեր Մոհամետ Ախունճատա անունով կառավարիչի մը կողմէ։ Ան թմրանիթերու հանրածանօթ ապօրինի վաճառական մըն էր եւ բարեկամ նախագահին

Ըստ Քարզային, երբ Ախունճատա կ'առաւարիչ էր, մանուկները կրնային դպրոց յաճախել. թմրանիթերու արտադրութիւնը այսօրուան մէկ երորորդն էր, եւ կառավարիչը որոշ չափով հակակշիռի տակ առած էր նահանգը։

Իբրեւ հաւատարմութիւն միջազգային համայնքէն եւ յատկապէս Բրիտանիայէն եկած ծնւումներուն Ախունճատայի կայունաճը խուզարկուեցաւ օր մը։ Ինն թոն թմրա՛նիթ գտնուեցաւ, եւ կառավարիչը պաշտօնանկ եղաւ։

Այսօր Հելմանտը մոլծաւանց մըն է։ Թալեպանները եւ թմրանիթերու արտադրութեան եւ առետուորի պատասխանատուները հակակշիռի տակ առած են նահանգը։ Թալեպանները իրկլած են դպրոցներ։ Թմրանիթերու պատասխանատուները եւ առետաճումներու աւագակախումբերը զօրակցած են Քախիտայի զինեալներուն եւ ներխայիս կը սպառնան թէ Քապուլի կառավարութեան եւ թէ արեւմտեան զօրքերուն։ Քարզայ կը մեղադրէ Արեւմուտքը, մանաւանդ Բրիտանիան։

ՀԲԸՄ - ՀԵՃ «ՎԱՅՐԱՄ ՓԱՓԱԶԵԱՆ» ԹԱՏԵՐԱԿՈՒՄԲ
«ՏԷՐ, ՄԻ՝ ԹՈՂՈՒՐ ՄԵԶ ԱՆՏԷՐ»

Հայրենի վաստակաշատ բեմադրիչ փրոֆ. Երուանդ Ղազանճեանի եւ Լիբանանի մէջ յիսնամեայ թատերական գործունեութիւն ծաւալած «Վահրամ Փափագեան» թատերախումբին միջեւ գոյացած «թատերական դաշինքը» կը մնայ անխախտ՝ մօտ տասնամեակէ մը ի վեր: 2009-ի թատերական եղանակի բացումը կատարելով 26 փետրուարէն սկսեալ եւ երկու շաբաթավերջերուն իրագործելի բեմադրութեամբ, հաճոյք ունեցանք ներկայ գտնուելու թատերախումբին ներկայացուցած կատակերգութեան:

Հայրենի վաստակաշատ թատերագիր Ժորայր Անանեանի «ՏԷՐ, մի՛ թողուր մեզ անտէր» թատերախաղը նախընտրած էր յարգարժան բեմադրիչ Երուանդ Ղազանճեան, որ մեր երկրին մէջ տիրող քաղաքական եւ տնտեսական տագնապներուն մէջ պայտաղ մեր հայրենակիցներուն պահիկ մը գուարթ տրամադրութիւն փոխանցելու մտադրութիւն ունեցած է:

Հայրենի թատերագիր Ժորայր Անանեանի անունը քիչ լսուած է լիբանանահայ թատերական կեանքին մէջ: Իր կենսագրութեան ծանօթանալով՝ կը տեղեկանանք իր թատերագրական բեղուն աշխատանքներուն: Անոր թատերախաղերը յաճախ ներկայացուած են Հայաստանի մէջ եւ մասամբ՝ արտասահմանի: Ինչ կը վերաբերի «3. Տէր Մելքոնեան» թատերախաղին մէջ ներկայիս բեմադրուած կատակերգութեան, թեման արտագաղթն է Հայաստանէն դէպի օտար աշխարհ: Բախում մը կայ ընտելող ներկայացման մէջ ան մնայուն ներկայութիւն միջեւ. ընտանիքին հայրը կը մերժէ ձգել հայրենի հողը. մինչ իր կինը՝ Էմիլիանի տեղը իրաւապահին՝ անպայման գաղթելու, որովհետեւ հայրենիքը ճգնաժամի մէջ է. ուտելիք չկայ, դրամ ու աշխատանք չկայ:

Երիտասարդ ու տաղանդաւոր դերասան Յարութիւն Թորոսեան ստանձնած է դերը Մեսի ու մտած՝ անոր կերպարին մէջ, որ հայրենիքէն հեռանալ չուզող հայն է: Երկու ժամ տեւող ներկայացման մէջ ան մնայուն ներկայութիւն եղաւ՝ ցուցաբերելով ճկուն եւ դիւրահաղորդ խաղարկութիւն, ծայրային թէ յուզական կամ երգիծական վիճակներ ստեղծելով:

Դերեր ստանձնած են 17 փորձառու եւ սկսնակ դերակատարներ: Հոս հարկ է գնահատել ներկայութիւնները տաղանդաւոր եւ վաստակաւոր դերասաններ Մանուէլ Մարգարեանի (Մուրէնի դերով) եւ Վարդան Մկրտիչեանի (Վարդան դերով): Այս թատերախումբին հաւատարիմ դերասաններէն Յովակիմ Զեյնշեան (Վանու), Արփի Աւետիքեան (Արուս), Մակի Վասիլեան (օրդ. Հոփիսիմ) յայտնաբերեցին բեմական ինքնավստահ փորձառութիւն՝ պահանջուած մթնոլորտին մէջ հաւասարակշռութիւնը պահելով: Մուկուչի դերը ստանձնած Յարութ Մանուկեան ներկայացման առաջին պահերուն խստաբարդ եւ հեղինակութիւն բանեցնող մարդու կերպարով փոխանցեց իր հայրենաթողի հոգեբանու-

թիւնը: Մեն-Արուս-Մուկուչ բարձրաձայն տիպալոյն երկար տեւեց, որովհետեւ կար մեկնիլ կամ մնալու որոշումը...

Այս ներկայացման մէջ նորերու կամ սկսնակներու երեւումը գոհունակութեամբ դիմաւորուեցաւ հանդիսականներու կողմէ: Այս խումբին մէջ կային շնորհալի դերակատարներ՝ Գոհար Զեռոբեան, Սազո Օհանեան, Այտա Սրապուսեան, Արմիկ Զերբեգեան, Նարեկ Պասմաճեան, Ազնի Գաբրիէլեան, Ժորայր Մատաղճեան, Կասիա Թոփուշեան: Առանց տիպարային մեկնաբանութիւններու մանրամասնութեանց թափանցելու՝ պարտք կը համարենք գնահատել այս նորեկ երիտասարդները եւ կը մաղթենք, որ մեր բեմերը ծաղկեցնելու համար յարատեւութիւն ունենան:

Իբրեւ լրացուցիչ կատակերգութեան՝ Ա. եւ Բ. գողերու դերերով կարճատեւ ներկայութիւն եղան Յակոբ Սրապուսեան եւ Վարուժան Կանիմեան: Բազմադամ այս ներկայացումը իբրեւ բեմադրարուստ-տեղոր ունէր բնակարան մը՝ պարզունակ կահաւորումով, բնակարան, որ օգտագործուեցաւ վեց տարբեր բնակիչներու կողմէ: Բեմադրիչը օգտագործելով իր հնարամտութիւնը՝ իբրեւ «բնական» երեւոյթ կարողացաւ համոզել պատկեր տեսնողին մը շփոթած հանդիսատեսին համար, թէ ինչպէ՛ս կ'ըլլայ, որ սպաննուելու տարսափէ փախստական Մենը (Մենեքերիմը) յաջորդական գոյգեռու հանդիպելով Նոյն բնակարանին մէջ՝ ինքզինք արդարացնելու չքմեղանքին դիմէ:

«Ես գող չեմ, ես նախկին օրերու պաշտօնեայ մըն եմ, այս տան մէջ թաքնուած եմ, որովհետեւ աներձագս զիս պիտի սպաննէ հայրենիքէն գաղթել մերժումիս համար»...

Երուանդ Ղազանճեան ի գործ դրած է բեմական հնարք, ճարտարութիւն՝ կարելիին չափն ու սահմանը կիրարկելով:

Հայրենիքին մէջ յետխորհրդային վարչակարգի փլուզման ստեղծուած ահաւոր ու անտեսելի վիճակին ցուցադրութիւնն էր պարզապէս, հայրենի հողին վրայ հաստատ մնալու պատգամ մը՝ դերասանական, կատակերգական. բողոք-ցոյցի լուռուզներով (բեմի խորքին): Ողբերգութիւն մը քողարկուած էր յիշեալ կատակերգութեան մէջ, որ կարելի եղաւ մեկնաբանել թատերագիրին սրամիտ հիմքերներով:

Թատերագիր ու բեմադրիչ զիրար լաւ ըմբռնած ըլլալով՝ արդիւնքը յաջողութիւն էր, որ շեշտուեցաւ հանդիսականներու երկարատեւ ու ջերմ ծափահարութիւններով:

Դիւրին չէ անշուշտ լիբանանահայ մեր սեղմ պայմաններու մէջ իրագործել արուեստի որեւէ ստեղծագործութիւն, մասնաւորաբար՝ թատերական ներկայացում, որ կարիքը ունի բազում աշխատող ու կամաւոր ձեռքերու:

«ՏԷՐ, մի՛ թողուր մեզ անտէր» ողբերգա-կատակերգութիւնը իր յաջողութիւնը կը պարտի նաեւ այն խումբ մը նուիրեալներուն, որոնք ստանձնած էին ներկայացման բեմադրական աշխատանքները, տեղորի, հագուստներու, լոյսի, ծայի, եւ այլ օժանդակութեան:

Վերջապէս յաղթական եղաւ Մենը՝ ներկայացման վերջին պատգամը փոխանցելով բոլորիս, արտայայտելով հայրենասէրի իր ուխտը:

«Մենիմ իսկ, չեմ երթար, հոս պիտի մնամ...»:

Ներկայացում մը, գոր կ'ուզենք անւանել «Հայկական է, պատուական է» շնչառութեամբ:

ՇԱՀԱՆՂՈՒՄՏ

ՅԻՇԱՍԱԿԵԼԻ ՕՐ ՄԸ
ԱՉՈՒՆԻԷԻ ՄԵԶ

Կիրակի, 15 փետրուար 2009, եղաւ յիշատակելի օր մը Ազունիէի ազգային բուժարանին համար: Արդարեւ, այդ օր հաստատութիւն այցելեցին Հայ աւետ. Մերձաւոր Արեւելքի եկեղեցիներու նախագահ վեր. Մկրտիչ Գարակէօզեան եւ Հայ աւետ. կեդրոնական մարմինի անդամներ՝ իրենց կողակիցներուն հետ: Նաեւ բուժարան փութացած էին ինամակալութեան անդամներ՝ իրենց կողակիցներուն հետ: Ասկէ զատ, Այնճարի Հայ աւետ. քրիստոնէայ Ջանից միութեան շուրջ 20 երիտասարդ-երիտասարդուհիներ եւս բարձրացած էին բուժարան՝ պատսպարեալներուն համար իրենց հետ տանելով զուլպաներ եւ անուշեղէն:

Հաստատութեան տարեցները, պաշտօնեաները եւ հիւրերը սրահին մէջ մէկտեղուելով՝ ունեցան պաշտամունքի պահ մը: Երգեցողութիւնը առաջնորդեց վեր. Ռաֆֆի Մսերլեան. ապա Կեդրոնական մարմինի եւ Հայկազեան համալսարանի նախագահ վեր. Փոյ Հայտոսեան խօսք անելով՝ կարճ պատգամ մը փոխանցեց: Հոսկ, վեր. Մկրտիչ Գարակէօզեան իր խօսքը ուղղեց ներկաներուն եւ կատարեց օրհնութեան աղօթքը:

Ջանիցական երիտասարդները քանի մը ժամ անցուցին տարեցներուն հետ՝ խանդավառելով զանոնք: Տարեցներուն ուրախութիւնը մեծ էր ի տես երիտասարդներուն ցուցաբերած ջերմութեան եւ անկեղծութեան:

Հիւրերը, ինամակալութեան անդամներուն եւ տնօրէնին ընկերակցութեամբ, այցելեցին հաստատութեան գնահատ բաժանմունքները եւ իւրաքանչիւր սենեակ: Խօսեցան տարեցներուն հետ, ինչ որ խանդավառեց իրենց հարազատներէն հեռու ապրող մեր մամիկներն ու պապիկները: Նաեւ այցելեցին հաստատութեան եկեղեցին, ուր երգեցին Տերուսական աղօթքը:

Այցելութեան զխաւոր թիրախը եղաւ հաստատութեան «Կիւլպէնկեան» շէնքը, որ իր աւերածութեամբ շատ տխուր պատկեր մը կը ներկայացնէ: Բացատրուեցաւ հիւրերուն, թէ ինամակալութեան զխաւոր մտահոգութիւնը կը մնայ այդ շէնքին վերանորոգութիւնը. Խորալէլեան ներխուժումի (1982) ընթացքին, ճակատին վրայ գտնուելով, շէնքը մեծապէս վնասուած է անգործածելի դարձած է: Ներկայիս ինամակալութիւնը կը ծրագրէ հարկ եղած նիւթական ապահովել եւ այդ շէնքը նորոգելով՝ հաստատութեան մէջ ստեղծել ընդհանուր հիւանդանոցի բաժին:

Կետրուան ճաշէն ետք տեղի ունեցաւ խորհրդակցական հանդիպում: Ինամակալութեան անդամներէն Ճորճ Աբելեան բացումը կատարելով հանդիպումին՝ տուաւ որոշ բացատրութիւններ: Իր կարգին, մարմինի փոխաւսնապետ Ներսէս Պաղտոյեան տուաւ յաւելեալ մանրամասնութիւններ՝ հաստատութեան արձանագրած նուաճումներուն եւ ապագայի ծրագիրներուն մասին: Հաստատութեան տնօրէն Տիգրան Պոյաճեան ուժակեցով (Power point) ցոյց տուաւ հաստատութեան մասին իր կողմէ խնամքով պատրաստուած խտասարիկը: Յստակօրէն կը պարզուէր անցնող քանի մը տարիներուն ընթացքին նուաճումներուն պատկերը. հինիս կողքին, նոր կացութեան պարզած տարբերութիւնը, յատկապէս նորոգութեանց վիճակը, չափազանց քաջալերական էր:

Վերապատուելիներ Մ. Գարակէօզեան եւ Փոյ Հայտոսեան խօսք անելով՝ գնահատեցին տարուած աշխատանքները: Թելադրութիւններ ըրին ապագային համար:

Միշտ ի մտի պէտք է ունենալ, թէ հաստատութիւնը, որ 85 տարիներու վեանք ունի, կը պատկանի Հայ առաքելական եւ Հայ աւետարանական յարանուանութեանց: Կը վայելէ Արամ Ա. կաթողիկոսին եւ վեր. Մկրտիչ Գարակէօզեանի անմիջական հոգածութիւնն ու օրհնութիւնները: Իր ծառայութիւնները, կրօնային հիւանդութեանց բաժանմունքով եւ տարեցներու տունով, կը մատուցէ հայ թէ ոչ հայ անհատներու:

Ինչպէս վերը նշուեցաւ, ինամակալութեան մտահոգութեան զխաւոր առանցքը կը մնայ «Կիւլպէնկեան» շէնքին նորոգութիւնը եւ ընդհանուր հիւանդանոցի ծրագիրը: Թեւեւ այս ծրագիրը շատ մեծ գումարներու կը կարօտի, սակայն ինամակալութիւնը կտտահ է. որ Աստուծոյ, զոյգ յարանուանութեանց հոգեւոր պտերուն օրհնութեամբ, մեր ժողովուրդին եւ մեծ թէ փոքր բարերարներու սրտագին մասնակցութեամբ, կարելի պիտի ըլլայ այս մեծ եւ շատ անհրաժեշտ ծրագիրը յաջողցնել:

Լիբանանեան պատերազմի օրերուն մեծ աւերներ ճաշկած եւ մեկուսացած մնալու պարտադրանքէն ետք, այսօր Ազունիէի ազգ. բուժարանը շատ պայծառ ներկայութիւն դարձած է: Կատարուած մեծ վերանորոգութիւններէն եւ բարեփոխութիւններէն ետք, հաստատութեան պատասխանատուները կը ձգտին յաւելեալ բարենորոգութիւններով ա՛լ աւելի պայծառացնել զայն ու դարձնել ազգային հիւանդանոց:

Ներկաները մեծապէս գնահատեցին արձանագրուած նուաճումները եւ մատուցուած ծառայութիւնները: Խոստացան միշտ նեցուկ կանգնիլ այս կենսական հաստատութեան:

Երեկոյեան, խմբային լուսանկար առնուելէ ետք, այցելուները գոհունակ սրտով մեկնեցան հաստատութիւնէ:

Հաստատութեան ապաստանեալներն ալ այդ օր ուրախութեան զգացումով լեցուեցան:

Այս առիթով, կոչ կ'ուղղենք մեր ազգի գաւալներուն եւ հաստատութեանց, որ այցելութիւն տան Ազունիէ: Նոյնիսկ իրենց այլ պտոյտներուն ընթացքին, հոգ չէ թէ կարճ. այցելութիւն մը տան Ազգ. բուժարան: Այդպիսի այցելութիւններ մեր պատսպարեալները (շուրջ 100 հոգի) կը լեցնեն ուրախութեամբ եւ գոհունակութեամբ:

ՏԱՄԱՍԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԺԻՇԴ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՆԴԵՍ ԳԱՆԸ

ՀԱՅԵՐՆ ԵՒ ԱԿԵԱԿԱԼԻԷ ՈՒՆԵՆ
ԼԻԲԱՆԱՆՈՒՄ ԿԱՅԱՆԱԼԻԷ
ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՑ

Ըստ պատմական աղբիւրների, հայերը Լիբանանում մեծ թիւ են կազմել՝ սկսած 17-րդ դարից, իսկ 1861 թ. Լիբանանի ինքնավարութեան առաջին կառավարիչ Եշանակունէի հայազգի Արթին Տաւոտեանը կամ Տաւոտ փաշան:

Վերջերս Հայաստանում էր ՀՀԴ Լիբանանի Կեդրոնական կոմիտէի անդամ Յովիկ Մխիթարեանը: Նա կարծում է, որ ներկայումս էլ լիբանանահայութիւնը համարում է Միջին Արեւելքի ամենաազդեցիկ գաղութներից մէկը: Յ. Մխիթարեանի խօսքով՝ լիբանանահայ գաղութը հաստատուած է առաքելական, կաթոլիկ եւ աւետարանական համայնքներով, անաղական երեք կուսակցութիւններով՝ ՀՀԴ, ՌԱԿ, ՄՂՀԿ, կրթամշակութային օճակների լայն ցանցով: Մեր գրուցակիցը նշում է, որ ինչպէս ԽՍՀՄ-ի տարիներին, այնպէս էլ հիմա լիբանանահայութիւնն ամենակապուածն է հայրենիքի հետ ու մեծ ներդրում ունի Հայաստան-Սփիւռք կապերի հաստատման գործում: Թէ ինչպէս են անդրադարձել պատերազմները, յատկապէս շուրջ 15 տարի տեւած քաղաքացիականը, գաղութի վրայ, ըստ պարոն Մխիթարեանի. «Գաղութը Նօստրոց է, այժմ թիւը 145,000 - 150,000 է, չնայած չէզոքութիւն պահպանելու շնորհիւ հայերը խուսափել են առաւել մեծ վտանգներից: Որոշ իմաստով նաեւ տնտեսական դժուարութիւններ կան, որոնք բնորոշ են բոլոր երկրներին ու ժողովուրդներին: Մեծ հաշուով, լուրջ մտահոգութիւններ չունենք, լիբանանահայ գաղութի անվտանգութիւնն ապահովուած է: Ի դէպ, վերջին ամիսներին Պաղեստինի դէպքերին էլ հայերս իբրեւ Լիբանան չներառուեցինք»: Ցաւօք, այս երկրի յատկապէս երիտասարդները՝ նաեւ հայերը հակուած են արտագաղթելու: Քիչ չեն վերջիններիս՝ Հայաստանում հաստատուելու դէպքերը:

Նշենք, որ 17 մեծուփոքր համայնքներից բաղկացած Լիբանանում հայկականը 7 զխաւոր համայնքներից մէկն է հանդիսանում: «Խորհրդարանում 6 հայ երեսփոխանական աթոռ ունենք: 7-րդը Աւետարանական եկեղեցու աթոռն է, որը նոյնպէս կարող է հայ զբաղեցնել: Զաղաքական ներկայութիւն ունենալով հայկական երեսփոխանական պլուքը՝ մենք թէ՛ Լիբանանի քաղաքական կեանքում, թէ՛ ներազգային ճակատում՝ հայութիւնն իբրեւ գաղութ ամրապնդելու առումով աշխատանքներ ենք տանում», ասում է Մխիթարեանը: Նաեւ յաւելում է, որ յատկապէս օրիսական պահերին բոլոր բարեսիրական կազմակերպութիւններն ու կուսակցութիւնները համախմբուած են՝ ի շահ ազգայինի մոռանալով ներքին տարածայնութիւնները:

«Յունիսի սկզբին խորհրդարանական ընտրութիւններ են կայանալու Լիբանանում, պէտք է ձեւաւորուի նոր խորհրդարան. մենք էլ նպատակ ենք դրել, որ հայկական երեսփոխանական պլուքը աւելի ճիշդ ներկայութեամբ հանդէս գայ», ասում է մեր գրուցակիցը:

Խօսելով, իրենց բնորոշմամբ, հայադրոշմ գաղութում պատահող խառն ամուսնութիւնները, պարոն Մխիթարեանն ասում է, որ դրանք մեծ թիւ չեն կազմում, երեւոյթ էլ բնական է համարում. «Սփիւռքի ցանկացած տարածքում ապրող հայ անհատին վերջի վերջոյ այդ վտանգը սպառնում է: Նման հարցերի լուծումը Հայաստանում կայացած պետականութեամբ միջավայր ունենալն է, որպէսզի մեր հայրենակիցները եթէ ո'չ գնահատեալին, ապա գոնէ հանգրուանային տեղափոխումներ կատարեն հայրենիք: Գիտակցում ենք, որ սա դժուար է Հայաստանի ներկայ տնտեսական պայմաններում, բայց ամեն դէպքում ցանկալի է, որ մեր գաւալները հայրենիքի հետ սերտ կապեր ունենան»:

ԳՈՅԱՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
«Առաւօտ»

ԼՕԽ

ՇԱՀԵԿԱՆ ՂԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ՝
ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ, ՀՈԳԵԿԱՆ
ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՅԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆԸ
ԱՊԱՅՈՎԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ

Կազմակերպութեամբ ԼՕԽ-ի Շրջանային վարչութեան առողջապահական յանձնախումբին եւ համագործակցութեամբ ԼՕԽ-ի «Արաքսի Պուլղուրճեան» ընկերաբժշկական կեդրոնի նախագահական բաժանմունքին, չորեքշաբթի, 25 փետրուարի առաւօտեան ժամը 10:30-ին, ԼՕԽ-ի «Ա. Պուլղուրճեան» կեդրոնին մէջ տեղի ունեցաւ դասախօսութիւն մը, որուն նիւթն էր «Ինչպէ՛ս ապահովել գաւալի դպրոցական, հոգեկան եւ ընկերային յաջողութիւնը»:

Կազմակերպիչ յանձնախումբին անունով Յասմիկ Մկրտեան ներկայացուց օրուան բանախօսը՝ հոգեբան-մանկավարժ Ռիթա Բարմաքսըզեանը, եւ հրաւիրեց գայն ներկայացնելու իր նիւթը:

Բանախօսը նկատել տուաւ, որ դպրոցական յաջողութիւններուն մէջ կարեւոր է գաւալին հոգեկան հանգստութիւնը, որպէսզի ապագային ընկերային գետնի վրայ ունենար բաւականաչափ յարմարութիւն: Ան բացատրութիւններ տուաւ, թէ ինչպէ՛ս

Շար.՝ էջ 10

ՀԲԸՄ ԼԵՈՒՆ Կ. ՆԱԶԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԵՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿՅՈՐԴ՝
ՌԻՉԸՐՏ ՄԱՅԸԸԼԶԻ ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ուրբաթ, 20 փետրուար 2009-ին, Նազարեան վարժարան այցելեց ամերիկեան դեսպանատան կրթական եւ մշակութային կցորդ՝ Ռիչըրտ Մայքըլը եւ մշակութային գործերով զբաղող Տայանա Գոբթի, ներկայութեամբ ՀԲԸՄ-ի Կրթական յանձնախումբի ատենապետ Հրայր Տանծիկեանի եւ անդամներուն, ՀԲԸՄ-ի Դարուհի Յովակիմեան երկրորդական վարժարանի տնօրէն՝ Ժորայր Դանիէլեանի, ինչպէս նաեւ՝ վարժարանիս Շնողաց եւ տիկնանց վարչութեանց:

Վարժարանիս տնօրէն Շանթ Չինչինեան իր խօսքին մէջ ներկայացուց օրուան բանախօսը:

Մայքըլը ներկայներուն ծանօթացուց Միացեալ Նահանգներու մշակութային եւ կրթական ծրագիրները, ինչպէս նաեւ Միացեալ Նահանգներու մէջ լիբանանցի աշակերտներու ուսուցման պայմանները:

Ներկաները ուշադրութեամբ եւ հաճոյքով ունկնդրելէ ետք հետաքրքրական գտան տոյն առիթը. անոնք ծանօթացան ո'չ ինչպիս կրթական այլ՝ մարզական ծրագիրներուն: Մտաւորապէս մէկ ժամ տեւող այս շաինեկան գրոյցը աւարտելով, ներկաները հարցումներ փոխանակեցին:

ՀԵՐԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ՅԱՌԱՋԱՑՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐՆ ՈՒ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄՆԵՐԸ՝ ԿԻՆԵՐՈՒՆ ՈՒ ՏՂԱՄԱՐԴՈՑ ՄՕՏ

Նկատի ունենալով, որ վերջերս աշխարհի տարածքին տարբեր երկիրներում մեջ հերթափոխության հետզհետե բարձրացող տարողությանը սկսած է մեծ թիվով մասնագետներու ուշադրությունը գրավել, այսուհանդերձ, «Թայմ» կոչված պարբերաթերթի լրագրողներեն Անտրեա Սաքս հարցազրույց մը ունեցած է մորթին տակ մազի թելեր անցնող բջիջներու պատկերով կատարող ամերիկացի վիրաբույժ տղթթ. Ուիլիամ Ռասմենի հետ:

Տղթթ. Ռասմենի կատարած հերթափոխության հետ առնչուած ուսումնասիրությունները ցոյց տուած են, որ տղամարդոց մօտ յառաջացած հերթափոխության պատճառը ինստինկտ առ հարկը համեմատութեամբ ժառանգական եղած է: Սակայն նշեալ երեւոյթը չի նշանակեր, որ ճաղատ դարձող տղամարդոց հայրերը անպայմանօրէն ճաղատ եղած են: Այսուհանդերձ, անոնց մեծ հայրերը եւ կամ ընտանեկան այլ պարագաները կրնան ճաղատ եղած ըլլալ: Նաեւ նշեալ տղամարդիկը կրնան հերթափոխութիւնը ժառանգած ըլլալ իրենց հօր եւ կամ մօր կողմին մէջ եղող ընտանեկան պարագաներէն հաւասարապէս:

Ինչ կը վերաբերի կիններուն, անոնց մօտաւորապէս քառասունհինգ առ հարկը համեմատութեան մօտ կրնայ հերթափոխութիւն յառաջանալ, որուն պատճառը կրնայ գլխաւորաբար ժառանգական ըլլալ, իսկ այլ պատճառներ առնչութիւն ունին անոնց առողջական վիճակին հետ, ինչպէս՝ երկաթի պակսւած, վահանաձեղձի հետ առնչուած հիւանդութիւններ, ինչպէս նաեւ՝ մարմնին մէջ տարբեր հորմոններու ունեցած տարողութեան մէջ նկատառելի փոփոխութիւններու յառաջացում:

Այսպէս, օրինակ, կիններուն մօտ տարիքի բերմամբ էսթրոնէն կոչուած հորմոնին տարողութեան նուազումը կրնայ հերթափոխութիւն յառաջացնել անոնց մօտ: Նաեւ անբաւարար սնունդ ստացող կիններուն մօտ կրնայ հերթափոխութիւն յառաջանալ:

Տղթթ. Ռասմեն նշած է, որ տղամարդոց մօտ հերթափոխութիւնը կը սկսի մօտաւորապէս քսան տարեկանէն ետք: Իսկ այլ տղամարդոց մօտ, որոնք հետագային ամբողջութեամբ ճաղատ կը դառնան, քսան տարեկանին քաղէ իսկ կարելի է շատ յստակօրէն նախատեսել արդէ մը տարի ետք անոնց մօտ յառաջանալիք ճաղատութեան տարողութիւնը:

Միւս կողմէ, սակայն, կիններուն մեծամասնութեան մօտ հերթափոխութիւնը կը սկսի յիսուն տարեկանէն ետք եւ սակաւաթիւ կիներ միայն կրնան հերթափոխութիւն ունենալ քսան եւ կամ երեսուն տարեկանէն, որուն գլխաւոր պատճառը ժառանգական հիմք ունի: Այսուհանդերձ, նշեալ կիններ անպայմանօրէն ունեն կանոնաւոր տարիքէն հերթափոխութիւն ունեցած մայր, թոյլ եւ կամ մեծ մայր:

ՀԵՐԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԵՆԹԱՅԸ ԿԸ ՏԱՐԲԵՐԻ ԿԻՆԵՐՈՒՆ ՈՒ ՏՂԱՄԱՐԴՈՑ ՄԻՋԵՒ

Հերթափոխութիւն ունեցող տղամարդոց մազերը կը թափին գլխաւորաբար գլխուն մէջտեղի բաժիններէն, սակայն անոնց գլխուն ետեւը, ինչպէս նաեւ ծայրի բաժինները գտնուող մասը կը շարունակեաճիլ՝ գրեթէ մինչեւ խոր ծերութիւն: Այսուհանդերձ, անոնք ամբողջութեամբ ճաղատ չեն դառնար, բացի եթէ հերթափոխութիւնը յառաջացած ըլլայ որոշ հիւանդութեան մը պատճառով:

Հերթափոխութիւնը կապեցնող տարբեր միջոցներու առնչուած ուսումնասիրություններ կիրարկող եւ կամ գլխուն մորթին տակ մազի թելեր անցնող բջիջներու պատուաստում կատարող մասնագետները կը գործածեն գլխաւորաբար տղամարդոց գլխուն ետեւի բաժինին մէջ գտնուող մազ անցնող բջիջները եւ կ'անցնեն ու կը բազմապատկեն զանոնք տարալուծարանին մէջ՝ հետագային պատուաստելու համար զանոնք ճաղատ բաժիններուն մէջ՝ Նկատի ունենալով, որ մազի թելեր անցնող նշեալ բջիջները կարողութիւնը ունին բնականօրէն կերպով շարունակ աճելու մարմնին տարբեր բաժիններուն մորթին տակ:

Նոյնը չէ սակայն, կիններուն պարագան, քանի որ անոնց մօտ հերթափոխութիւն կրնայ յառաջանալ գլխուն բոլոր բաժիններուն մէջ հաւասարապէս եւ տղամարդոց նման չկայ որեւէ յատուկ բաժին, որուն մէջ պահպանուած կը մնայ մազերուն աճման գործընթացը:

Ինչ կը վերաբերի քաղցկեղի պատճառով թիմիաբուութեան ենթարկուող կիններուն, անոնց մօտ ամբողջական հերթափոխութիւն կը յառաջանայ եւ, նկատի ունենալով, որ թիմիաբուութեան աւարտէն որոշ աւտէն ետք միայն կը վերսկսին աճիլ անոնց մազերը, ապա անոնց պարագային լաւագոյն լուծումը կ'ըլլայ կեղծամի գործածութիւնը:

Միւս կողմէ, սակայն, գլխաւորաբար ժառանգական եւ կամ այլ պատճառներով հերթափոխութիւն ունեցող կիններն ոմանք, որոնց գլխուն մազին տարողութիւնը ուշագրաւ կերպով նուազած է, գործածած են փունջ-փունջ կազմուած կեղծամեր, որոնք տեղադրուած են համեմատաբար մեծ տարողութեամբ հերթափոխութիւն յառաջացած բաժիններուն մէջ եւ, այդպիսով, որոշ չափով ծածկած են հերթափոխութեան երեւոյթը: Սակայն իրենց շուրջ գտնուող մազերուն ամբողջութեամբ նշեալ կեղծամերը երկարատեւ իրենց ծանրութեան տակ քաշուած պահելով այդ մազի թելերը՝ ժամանակի ընթացքին փրթած են զանոնք՝ յաւելեալ հերթափոխութիւն յառաջացնելով անոնց մօտ:

ԿԻՆԵՐՈՒՆ ՊԱՐԱԳԱՅԻՆ, ՄԱԶԻ ԹԵԼԵՐ ԱՃԵՏՆՈՂ ԲԵԻՋՆԵՐՈՒՆ ՊԱՏՈՒՄՏՈՒՄԸ ՏՂԱՄԱՐԴՈՑՄԵ ՄԵԼԻ ԲԱՐՂ

Տղթթ. Ռասմեն յայտնած է, որ թեւ հերթափոխութեան տարողութիւնը թեթեւեղ որոշ դեղամիջոցներ գոյութիւն ունին, սակայն հերթափոխութիւնը կը վերսկսի ամէն անգամ որ այդ դեղամիջոցներուն գործածութիւնը դադարեցուի:

Հետեւաբար, ան անհրաժեշտ գտած է, որ նմանօրինակ դոսոմանումներու հետեւողներ երբեք չդադրեցնեն համապատասխան դեղամիջոցներուն գործածութիւնը:

Միւս կողմէ, ապա, ան նշած է, որ գլխուն մորթին տակ մազի թելեր անցնող բջիջներուն պատ-

կաստումը կրնայ լաւագոյն դարմանումը ըլլալ՝ գլխաւորաբար ուշագրաւ տարողութեամբ հերթափոխութիւն ունեցող մարդոց պարագային:

Տղթթ. Ռասմեն ըսած է նաեւ, որ մազի թելեր անցնող բջիջներուն պատուաստումը շատ աւելի դիւրին ու արդիւնաւէտ է տղամարդոց պարագային, քանի որ այդ բջիջները կը վերցուին իւրաքանչիւրին գլխուն ետեւէն, եւ կամ ծայրերէն, որոնց մէջ բնականօրէն կերպով կը շարունակուի մազերուն աճը:

Սակայն նկատի ունենալով, որ կիններուն պարագային կարելի չէ գտնել գլխուն վրայ յատուկ բաժին մը, որուն մէջ անընդհատ շարունակուի մազերուն աճը, հետեւաբար անոնց մօտ մազի թելեր անցնող բջիջներ պատուաստելու համար այս վերջինները ընդհանրապէս առնուած կ'ըլլան հերթափոխութիւն չունեցող կիններու մազի թելեր անցնող բջիջներէն եւ մասնագետները տարալուծարանին մէջ բազմապատկելով զանոնք՝ կը պատուաստեն հերթափոխութիւն ունեցող կիններուն գլխուն մորթին տակ:

Այսուհանդերձ, կիններուն մօտ մազի թելեր անցնող բջիջներուն պատուաստումը կրնայ տղամարդոց մօտ կիրարկուած պատուաստումին չափ յաջող չըլլալ, քանի որ անոնց մորթին տակ պատրաստուած այլ կիներէ առնուած բջիջները կրնան յաճախ «օտար» նկատուիլ անոնց մարմնին բնական պաշտպանութեան համակարգին կողմէ եւ, հետեւաբար, կրնան ոչնչացուիլ այս վերջինին արտադրած հակամարմիններուն կողմէ:

ԾՈՎԱՅԻՆ ՄԱԿԱԲՈՅԾՆԵՐՈՒՆ ՊԱՐՈՒՆԱԿԱԾ ՆԻՒԹԵՐԷՆ ՄԵԿԸ ԿՐՆԱՅ ԳՈՐԾԱԾՈՒԻԼ ՄԱՆՐԷԱՍՊԱՆ ԴԵՂԵՐՈՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՄԵՋ

Վերջերս ամերիկացի խումբ մը մասնագետներ յայտնած են, որ ծովային մակաբոյժի յատուկ տեսակ մը կը պարունակէ այնպիսի՝ նիւթ մը, որ կրնայ չեզոքացնել մանրէասպան դեղերու դիմադրելու տարբեր տեսակի մանրէաներուն ունեցած կարողութիւնը:

Ծանօթ է արդէն, որ մարդկային մարմնին վնասակար եղող կարգ մը մանրէներ կրնան յամառօրէն դիմադրել մանրէասպան տարբեր դեղերու: Այսուհանդերձ, անոնք կը շարունակեն աճիլ ու բազմապատկուիլ մարմնին մէջ:

Մանրէասպան դեղերուն դիմադրելու կարողութիւն ունեցող մանրէները աշխարհի տարածքին տարբեր հիւանդանոցներու դիմաբուած գլխաւոր հարցերէն մէկը կը հանդիսանան:

Վիճակագրական տուեալները ցոյց տուած են, որ մարդկային մարմնին լուրջ վնաս հասցնող մանրէներուն պատճառով տարեկան մօտաւորապէս տասնինը հազար հոգի կը մահանայ Միացեալ Նահանգներու մէջ, ինչպէս նաեւ հազարաւոր այլ պարագաներ՝ աշխարհի տարածքին տարբեր երկիրներու մէջ:

Ծովային անասուններու ամերիկացի մասնագետ Փիթըր Մուլըր խումբ մը այլ մասնագետներու հետ միասին ծովային տուտա միջավայրի մը մէջ ուսումնասիրություններ կիրարկած ատեն նկատած են, որ ծովային մակաբոյժի տեսակ մը շարունակած է աճիլ ամբողջութեամբ փնցած բուստէ ծայրերով լցուն

միջավայրի մը մէջ: Նշեալ բուստէ ծայրերը, ինչպէս նաեւ ծովային միջավայրին մէջ գտնուած տարբեր բոյսեր ու անասուններ վնասուած են միջավայրին մէջ մեծ տարողութեամբ տարածուած վնասակար մանրէներու պատճառով:

Բուստերը ծովային անասուններ են, որոնք յատկանշուած են հսկայ ճիւղաւորումներով, որոնք երբ իրարու միացած են, ծայրի տպաւորութիւն ձգած են: Նաեւ բուստերուն նշեալ ճիւղաւորումները շատ կարծր կերտուածք ունեցած են:

Փնցած բուստէ ծայրերով լցուն միջավայրին մէջ եղող ծովային մակաբոյժներուն շարունակ աճելու երեւոյթը զարմացուցած է մասնագետները եւ մղած է զանոնք, որպէսզի յաւելեալ ուսումնասիրություններու միջոցով պրպտեն

Փետրուարի կեսերուն Միացեալ Նահանգներու մէջ կատարուած ուսումնասիրություններէն մէկը ցոյց տուած է, որ ձեռագործ հիւսուածեղէններ պատրաստելը կրնայ ուշացնել ուղեղի մթազնման յառաջացումը, ինչպէս նաեւ՝ անոր գլխաւոր ախտանշաններէն՝ յիշողութեան կորուստը:

Ամերիկացի մասնագետներ յայտնած են, որ նմանօրինակ զբաղումի մը առընթեր, նախադրած զինքի մը ընթերցումը, ինչպէս նաեւ համակարգիչի վրայ յատուկ խաղեր խաղալը եւս կրնան նպաստել յիշողութեան պահպանկայն, ժամեր շարունակ պատկերասփիւռ դիտելը կ'արագացնէ յիշողութեան տկարացման գործընթացը:

Այսուհանդերձ, «Մայո Զինիք»-ին կողմէ նախաձեռնուած նորագոյն ուսումնասիրություններէն մէկուն մէջ հետազոտողները նկատի ունեցած են յիշողութեան հարց ունեցող 70-89 տարեկան երկու հարիւր պարագայ եւ բարդատական մը կատարած են նշեալ պարագաներուն եւ անվնաս մնացած յիշողութիւն ունեցող մարդոց ապրելակերպին միջեւ:

Հետազոտողները արծանագրած են ուսումնասիրութեան մասնակցողներուն վերջին մէկ տարուան մէջ ունեցած օրական զբաղումները, ինչպէս նաեւ՝ 50-65 տարեկան եղած ատեն անոնց կիրարկած մտային տարբեր աշխատանքները եւ եօթ ժա-

տանքներուն ունեցած տարողութիւնը:

Անոնց մօտ, որոնք 50-65 տարեկանին իրենց զիրենք զբաղեցուցած են ընթերցանութեամբ, համակարգիչի վրայ յատուկ դաստիարակչական խաղեր խաղալով, ինչպէս նաեւ՝ ձեռային աշխատանքներ կատարելով եւ կամ ձեռագործ հիւսուածեղէններ պատրաստելով, քառասուն առ հարիւր համեմատութեամբ արագացած է յիշողութիւնը կորսնցնելու վտանգին տարողութիւնը: Իսկ յառաջացած տարիքին նմանօրինակ աշխատանքներով զբաղելը 30-50 առ հարիւր համեմատութեամբ նուազեցուցած է յիշողութիւնը կորսնցնելու վտանգին տարողութիւնը:

Հետազոտողները գտած են նաեւ, որ օրական եօթը ժամէն նուազ պատկերասփիւռ դիտող մարդոց մօտ յիշողութիւնը կորսնցնելու վտանգին տարողութիւնը յիսուն առ հարիւր համեմատութեամբ նուազ եղած է եօթ ժա-

մէն աւելի պատկերասփիւռ դիտող մարդոցմէ:

«Մայո Զինիք»-ի մասնագետներէն տղթթ. Եոնաս Կիտա ըսած է, որ յառաջացած տարիք ունենալ անպայմանօրէն չի նշանակեր յիշողութիւնը կորսնցնել եւ կրաւորական կեանք մը ապրիլ: Այսուհանդերձ, միտքը շարունակ աշխուժ պահելը անպայմանօրէն իր օգտակար ազդեցութիւնը կ'ունենայ յիշողութեան պահպանման վրայ եւ նոյնիսկ եթէ մարդոց յառաջացած տարիքին մէջ տարբեր պատճառներ անխուսափելի կը դարձնեն յիշողութեան կորուստը, ապա մտքի տարբեր վարժութիւնները կրնան ուշագրաւ կերպով դանդաղեցնել նշեալ գործընթացը:

Միացեալ Նահանգներու ընկերային առողջապահական գրասենակներէն մէկուն պատասխանատուներէն Սարա Տէյ ըսած է, որ յառաջիկայ տասը տարուան ընթացքին մօտաւորապէս մէկ միլիոն հոգիի մօտ կրնայ ուղեղի մթազնում յառաջանալ: Հետեւաբար ան անհրաժեշտ նկատած է գտնել այնպիսի միջոցներ, որոնք կարենան կասեցնել նմանօրինակ վիճակներու յառաջացումը:

Ցարդ գոյութիւն ունեցող միջոցները կրնան պարզապէս մեղմացնել ուղեղի մթազնման ախտանշանները, սակայն անոնք կարողութիւնը չունեն ամբողջութեամբ դարմանելու զանոնք:

ՄԱՍՆԱԳԵՏ ՄՈՂԸՐ ՈՒ ԱՆՈՐ ԸՆԿԵՐԱԿՈՂ ՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐՈՒ ԽՄԲԱԿԸ ԾՈՎԱՅԻՆ ՄԱԿԱԲՈՅԾԵՐՈՒՆ ԱՊԱՐՈՒՆԱԿԱԾ ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԱՐԳԱՅԻՆ ԿԵՐՏՈՒԾԸ

Մասնագետ Մուլըր ու անոր ընկերակող մասնագետներու խմբակը ծովային մակաբոյժներուն պարունակած յատուկ նիւթին կերտուածքը ունեցող նիւթ մը պատրաստած են տարալուծարանին մէջ եւ զայն խառնած են մանրէասպան տարբեր դեղերու հետ: Ապա անոնք նշեալ խառնուրդը փորձարկած են մարդկային մարմնին մէջ հիւանդութիւններ յառաջացնող կարգ մը մանրէներու վրայ, որոնք կարողութիւնը ունին յամառօրէն դիմադրելու՝ նոյնիսկ ամէնէն ազդու մանրէասպան դեղերուն:

Նշեալ փորձարկումները ցոյց տուած են, որ մանրէասպան դեղերուն դիմադրող մանրէներու կարգ մը տեսակներ ազդուած են այդ խառնուրդէն եւ կարծ ժամանակ ետք ոչնչացած են:

Մասնագետները յայտնած են, որ ցարդ ծովային մակաբոյժին պարունակած յատուկ նիւթը որեւէ թունաւոր ազդեցութիւն չէ ունեցած մարդկային մարմնին վրայ: Հետեւաբար անոնք հետամուտ են նշեալ նիւթը ներառելու մանրէասպան տարբեր դեղերու պատրաստութեան մէջ եւ, այդպիսով, վերահաստատելու մանրէասպան աշխ դեղերուն ազդեցութիւնը, որոնք այլապէս կորսնցուցած են կարգ մը մանրէներու դէմ պայքարելու իրենց կարողութիւնը:

Պատրաստեց՝ Ո. ՅԱՐՈՒԹԵԼԻ
(Ծղտագործուած աղբիւրներ՝ «Պ.Պ.Ս.Ս.»
«ՈՂՅԹԸՐԸ» եւ «ԹԱՅՍ»)

ԺԻԿՏՕ. ԱՇԽԱՐՀԻ ԲԱԺԱԿԻ ՄՐՑԱՇԱՐՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱՐԾԱԹ ՄԵՏԱԼՈՎ ՄԸ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱԻ ՎԱՐՇԱԽԱՅԷՆ

Անցեալ շաբաթավերջին Վարշաւայի մէջ (Լեհաստան) աւարտեցան ժիւտոյի աշխարհի բաժակի մրցաշարքի 2-րդ համգրուամի մրցումները։

Հայաստանի տղոց հաւաքականը, որ առաջին հանգրուամի մրցումներուն որեւէ մետալ չէր տիրացած, յաջողեցաւ միայն արծաթ մետալով վերադառնալ, այդ ալ շնորհիւ Յովհաննէս Դաւթեանի (60 քկ)։

Ան յաջողեցաւ հասնիլ մինչեւ աւարտական հանգրուան, ուր սակայն պարտուեցաւ իտալացի իր մրցակիցին Էլիօ Վերտէն։

ԼՈՒՐԵՐ՝ ՀԱՅՐԵՆԻ ՄԱՐԶԱՇԽԱՐՀԷՆ

●ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ հենտպոլի ֆետերասիոնի նախագահ Սարգիս Գրիգորեան երկու տարուան նոր ժամանակաշրջանի մը համար դարձեալ վերընտրուեցաւ նախագահ։ Նշենք, որ ան վեց տարիէ ի վեր կը վարէ նախագահի այդ պաշտօնը։

Ներկայիս Հայաստանի մէջ հենտպոլը այդքան ալ մեծ ժողովրդականութիւն չի վայելեր։ Սակայն Գրիգորեան խոստացաւ յառաջիկայ մայիսին Հայաստանի մէջ մրցաշարք մը հիւրընկալել, որպէսզի մարզաւերներ աւելի մօտէն հետաքրքրուին այս մարզատեսակով։

●ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ծանրաբարձութեան ֆետերասիոնի ընդհանուր քարտուղար Փաշիկ Ալաւերտեան իր տունէ մամլոյ ասուլիսին ընթացքին ըսաւ, թէ 2009-ի Եւրոպայի ծանրաբարձութեան ախոյեանութեան մրցումներուն Հայաստան իր մասնակցութիւնը պիտի բերէ 11 մարզիկով (8 տղաք եւ 3 աղջիկներ)։

Կերոնշեալ ախոյեանութիւնը պիտի սկսի յառաջիկայ 4 ապրիլին։ Սակայն նախքան այդ ախոյեանութեան սկսիլը, հաւաքականը 2-եւ 15 մարտին ուսումնամարզական հաւաք պիտի կատարէ Ծաղկաձորի մէջ։

ՓԻՆԿ ՓՈՆԿ. ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ ՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ՄՐՑԱՇԱՐՔ ԱՌՕ ՄՈՒՆՋՈՂԼԵԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԻ ԿՐՏՍԵՐՆԵՐՈՒ ԱԽՈՅԵԱՆ

Կազմակերպութեամբ Լիբանանի փինկ փոնկի ֆետերասիոնին, անցեալ շաբաթավերջին Սոն լա Սալի մէջ (Այմ Սաստ) տեղի ունեցաւ Լիբանանի փինկ փոնկի գարնամային տարիքային մրցաշարքը (1991 - 1992 - 1993 - ի ծնունդ, տղաք եւ աղջիկներ)։

Տղոց կրտսերներու ախոյեան հանդիսացաւ ՀՄԸՄ Պէյրութի մարզիկ

Աւօ Մունջողլեան, որ աւարտականին 3-0 արդիւնով (11-7, 11-8 եւ 11-5) պարտութեան մատնեց Մոհամետ Պահմաթը (Պարաւն Նապաթի)։ Երրորդ փինկ փոնկի գարնամային տարիքային մրցաշարքը (1991 - 1992 - 1993 - ի ծնունդ, տղաք եւ աղջիկներ)։

Աղջկանց տիտղոսին տիրացաւ Մէյսա Պըտլպետ (Շապապ Ֆուար), որ բաւական հետաքրքրական

եւ մարաթոն մրցումէ մը ետք 3-2 արդիւնով (4-11, 11-9, 11-8, 8-11 եւ 11-8) պարտութեան մատնեց Լիմ Հաժ Նիքոլան (Ատապ Ուալ Ռիատա Բֆարշիմա) երրորդ հանդիսացան Մոնիքա Մըր եւ Հալա Ուրիպէ (Երկուքն ալ Բֆարշիմա)։

Մրցաշարքի աւարտին տեղի ունեցաւ բաժակներու եւ մետալներու տուչութիւն ֆետերասիոնի անդամներուն կողմէ։

ԷՆ. ՊԻ. ԷՅ.

ՊՐԱՅԸՆԹ ՆՇԱՆԱԿԵՑ 49 ԿԷՏ, ԲԱՅՅ ԼԷՅՔԸՐԶ ՊԱՐՏՈՒԵՑԱԻ

ԷՆ. ՊԻ. Էյ.ի պատքեպոլի ախոյեանութեան մրցումներուն ծիրին մէջ, երեկ տեղի ունեցան ինը ճակատումներ։

Ֆեոնիքսի մը. Սանգ 118-111 արդիւնքով պարտութեան մատնեց իր հիւրը Լոս Անճելըս Էյքքըրը. հակառակ անոր որ հիւր կազմին մարզիկներէն Քոպի

Պրայընթ նշանակեց 49 կէտ, իսկ անոր խմբակից Փօ Կազոլ 30 կէտ։ Սանգի մարզիկներէն Շաքիլ Օնիլ. որ այս շաբաթավերջին պիտի ըլլայ 37 տարեկան. նշանակեց 33 կէտ։

Ստորեւ կու տանք երկուսն մրցումներուն արդիւնքները.

Տիթրոյիթ Փիսթընգ - Պոսթըն Սելթիքս 105-95
Ֆեոնիքս Սանգ - Լոս Անճելըս Էյքքըր 118-111
Նիւ Օրլինզ - Նիւ ճըրզի Սելթս 99-96
Ինտիանա Փէյսըրզ - Տեմպլը Նակեթց 100-94
Հիուսթըն Ռոքեթց - Մինեսոթա Կոլլըզ 105-94
Քլիվլենտ Բաւալիրզ - Աթլանթա Յոքս 88-87

Փորթլենտ Թրէյլ Պլէյզըրզ - Սան Անթոնիօ Սփըրզ 102-84
Տալաս Մավըրիքս - Թորոնթօ Ռեփթըրզ 109-98
Եւրթա ճեզ - Կոլտըք Սթըյ Ուորիքրզ 112-104

ԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ ՀԱՐՅԵՐՈՒ ՇՈՒՐՁ՝ ԿԼՈՐ ՍԵՂԱՆ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԵԱՄԲՈՎ

ՇԻՐԵՐ՝
ՍԵՂԱ ՓԱՄՊՈՒՔԵԱՆ ՍՕՍԻ ՍԱՂԸՐԵԱՆ

Տեղի կ'ունենայ երեքշաբթի, 3 մարտ 2009-ին, երեկոյեան ժամը 5:00-ին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐԻ ԴԵՈՒՒ ԱՊՐՈՂ ՀԱՅՈՐԴԻՆԵՐ

ՇԻՐԵՐ՝
ՔԱԹԻԱ ՓԵԼԹԵՔԵԱՆ ՀՐԱՅՐ ՃԵՊԵՃԵԱՆ

Տեղի կ'ունենայ երեքշաբթի, 10 մարտ 2009-ին, երեկոյեան ժամը 5:00-ին։

Զրոյցները կը վարէ՝ Ա. ԱՊՏԱԼԵԱՆ

ԼԻՔԱՆԱԵԱՆ ԼՈԹՕ	
Թիւ 653 վիճակագրութեան շաւոյ քիւերն եմ՝ 3 13 17 19 23 27 լրացուցիչ քիւ 33	
ZEED 2 ՄԱՐՏ 2009	
14311	26,483,118
4311	450,000
311	45,000
11	4,000

«ԱՅՍՕՐՈՒԱՅ ՄԱՌՈՋԵՐԻՍՏԻՆ...»

Շարունակուած 5րդ էջն

յաճախ, այս կամ այն խօսքին արծազանգելով, ընկնում ես ճահճանման մի տեղ, որտեղից դժուար է դուրս գալ։ Խօսքս, ի հարկէ, սկզբունքային հարցերի մասին չէ, որոնց մենք անորադառնում ենք «Դո՞ճակ»ում։ Ի վերջոյ, մեր դէմ տարածուող լուրերի մեծ մասը բաժաասանքների եւ յետփաստի մտայնութեան արդիւնք են, որոնք, չգիտես ինչու, այսօր շատ կենսունակ են։ Դա գուցէ 70 տարի շարունակ տարուած քարոզչութեան հետեւանք է։ Բայց եթէ նոյնիսկ մեր դէմ հնչող մեղադրանքների մէջ ճշմարտութիւն կայ, դա մեր պատմութիւնն է։ Պատմաբաններն այսօր գնում-հասնում են հազարամեակներ առաջ ու քննադատում այն ժամանակուայ գործիչներին, մեղադրում Վարդանին, արդարացնում Վասակին։ Պատմութեան հետ այդպէս չի կարելի խաղալ։ Սխալն անցեալ չունի, սխալը ներկայի մէջ է սխալ։ Ենթադրենք, թէ Վասակը ճիշդ էր, Վարդանը՝ սխալ։ Բայց ես չգիտեմ Վասակի ճշմարտութեան յետեւից գնալու հետեւանքները, իսկ Վարդանինը գիտեմ, տեսնում եմ։ Վարդանի «սխալի» հետեւանքներն ակնյայտ են. այս ազգը պահպանուել է, կայ այսօր, եւ հիմա մենք, միասին այստեղ նստած, զրուցում ենք։ Մարդիկ պիտի հասկանան, որ չի կարելի պատմութեան հետ այդպէս վարուել։ Պատմութիւնը շարունակական երեւոյթ է։ Եւ եթէ նոյնիսկ սխալներ են եղել, դրանք կա՛մ ուղղուել են, կա՛մ նոր ճանապարհ են բացել։ Դաշնակցութեան մասին համայնավարները մի բան գիտեն. «Փողերն առան-փախան»։ Ո՛վ առաւ-փախաւ, ո՛րք փախաւ։ Այստեղ նաեւ մեր կուսակցութեան մեղքը կայ, որ չի բացայայտում ամէն ինչ, զանգուածների սեփականութիւնը չեն դարձում շատ փաստեր։ Թէ չէ դաշնակցականի մի կարծրատիպ կայ՝ խմբապետ-մարուգերիստ՝ սեւ ժապաւենն աչքին։ Այո՛, այդպիսիք էլ են եղել։ Բայց Դաշնակցութիւնն ինքն է դրանց պատժել։ Այսօրուայ մարուգերիստին, խմբապետին չեն տեսնում, չեն դատապարտում, դատապարտումի թիրախը դաշնակցականն է։

Հ.- Սփիւռքում ծնուած հայի իւրաքանչիւր նոր սերունդ աւելի ու աւելի է օտարում իր ազգային ինքնութիւնից։ Սրա դէմ պայքարի ի՛նչ ծրագիր կ'առաջարկէիք։

Պ.- Սփիւռքի նախարարութիւնը, որ դաշնակցականների պնդմամբ ստեղծուեց, շատ բարդ խնդիր պիտի լուծի։ Երբ նոր էր գոյացել հայկական սփիւռքը, ընդամենը գոյատեւման խնդիր ուներ։ Գոյատեւման միակ ճանապարհն էլ այն էր, որ համայնքներով համախմբուէին, մէջք-մէջքի տալին ու կարողանային ապրել։ Բայց ժամանակի հետ բաներ փոխուեցին, աշխարհը փոխուեց, եւ համայնքային գործունեութիւնն սկսեց վնաս տալ հենց համայնքին, սկսուեց լճացում։ Շարժման տարիներին զգացի, թէ ինչքան ուշ ենք մենք այդ մասին մտածել՝ որպէս ազգ։ Եթէ մարդիկ համայնքից դուրս մտածել լինէին ժամանակին, մէկը գնացած լինէր «Նիւ Եորք թայմզ»։ Միւսը՝ Սպիտակ տուն, երրորդը՝ մէկ այլ կարելուր կառոյց, ինչպէս արել են հրեաները. ապա մենք հիւսնա շատ աւելի մեծ առիթներ կ'ունենայինք մեր խնդիրները լուծելու հարցում։ Եթէ հայերը համարկուէին այդ մեծ-երկրներին ոչ թէ ապրելի փակ, համայնքային կեանքով, աւելի ճիշդ կը լինէր։ Բարեբախտաբար հիմա ար-

դէն այս բանը կատարում է՝ թէկուզ մի քիչ ուշացած։ Միակ փրկութիւնը սա է՝ հենց հայութիւնը պահպանելու համար։ Գուցէ հակասական բան եմ ասում, բայց մարդը պիտի դուրս գայ հայութիւնից, որ յետոյ վերադառնայ դէպի հայութիւն։ Չես կարող նստել քո գաղութում ու միայն քո գաղութի խնդիրներով զբաղուել։ Դա ջլատում է ազգը։ Անշուշտ, օտարներին համարկուելու ճանապարհին կորուստներ կ'ունենանք, բայց ճեղքերումս աւելի մեծ կը լինի։

«ԱՄԵՆ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ՊԻՏԻ ԾԱՅՐԷ ԾԱՅՐ ԻՐԱՅՆԻ ԴԱՐԱՔԱՂԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԴԱՄԵՐԸ»

Հ.- Դարաբաղեան հիմնահարցի միջազգային քննարկումներում մենք՝ հայերս, շեշտադրում ենք ազգերի ինքնորոշման իրաւունքը, ազգայնականները՝ տարածքային ամբողջականութիւնը։ Երկու կողմին էլ լսում ու չեն առարկում այդ առեաններում։ Իսկ դարաբաղա-ազգայնականն սահմանում չեն դադարում գիտուած ընդհարումները։ Ըստ ձեզ, ո՞րն է դարաբաղեան հիմնախնդրի արմատական լուծումը։

Պ.- Ես գլխից եմ ասել՝ մենք լուծել ենք այդ հարցը։ Մնացած բոլոր բաները ձեւականութիւններն են, փաստաթղթերն են, որ պիտի ձեւակերպուեն։ Ի հարկէ, սա չի նշանակում, թէ պիտի ձեռքներս ծալած նստենք ու ոչինչ չանենք։ Բայց որ հարցը լուծուած է, փաստ է։ Ես չեմ հասկանում, թէ ի՛նչ է նշանակում Դարաբաղի՝ Ազգրպէյճանի կազմի մէջ մտնելը։ Դարաբաղից այդ հարցը լուծել է։ Կ'ընդունի դա աշխարհը, չի ընդունի, երեքշաբթի կ'ընդունի, հիւսք տարի յետոյ կ'ընդունի, դրանից բան չի փոխուի։ Ի վերջոյ պիտի ընդունի, որովհետեւ ուրիշ ինար չկայ։ Չեմ բացառում, որ կը լինեն նաեւ ռազմական գործողութիւններ, բայց եւ չեմ կարծում, որ դրանից բան կը փոխուի։ Ի՛նչ, պիտի ազգայնականացիւները գան բոլորին կոտորեն ու դատարկ հո՛ղը վերցնեն։ Ինչքան էլ նրանք քարոզչութիւն տանեն, թէ քարիւղ ունեն, հրասայլեր են գնել, մենք պիտի չլուսալուենք, պիտի հասկանանք, որ արդար գործի վրայ ենք։ Մենք պետք է մեր մտքում տանուլ տանք։ Իսկ վերջին շրջանում մեր մէջ նկատուում է մտքում տանուլ տալու ժախը։ Սա պետք է լինի։ Ինձ, օրինակ, շատ դուր եկաւ մեր նախագահի կտրուկ ելոյթը Միւնիխում։ Մենք նոր ենք մտնում պետութիւնների հետ յարաբերուելու աշխարհը եւ պիտի կարողանանք ճիշդ յարաբերուել։ Միայն ի՞նչ հրասայլերի մէջ չե՞մ ուժը։ Ի վերջոյ, այդ հրասայլերը, զենքերը ոչ թէ պատերազմելու, աշխարհը կործանելու համար են, այլ՝ թշնամու աչքը վախեցնելու։ Հնարաւոր է, որ նաեւ պատերազմ լինի մեր դէմ, բայց ամենից կարելորդ դրան հոգեբանօրէն պատրաստ լինելն է։ Մենք յաղթել ենք պատերազմում ու մի տեսակ թուլացել, հանգստացել։ Այսինչ ազգայնականները հետեւողական քարոզչութիւն են տանում։ Մենք սկզբից արհամարհեցինք այդ քարոզչութեան թափը, բայց այն արդէն տարածուել է ամբողջ աշխարհում։ Մարդիկ մոռացել են, թէ ինչ է եղել Սոււմլայի իթում, Պաքում, ու յիշում են միայն այն, ինչ անընդհատ քարոզում են ազգայնականացիւները։ Ամէն նոր սերունդ, առաւել եւս՝ քաղաքական նոր սերունդ, որն աւելի յաճախ է փոխում, պիտի ծայրեծայր իւրացնի դարաբաղեան պատերազմի դասերը։

Հ.- Պատմ'ք, խնդրեմ, ձեր ստեղծագործական ծրագրերի մասին։

Պ. - Գրում եմ, էլի՛։ Գրում եմ վեպ, որի անունը դեռ չգիտեմ. Մի թատրերգութիւն եմ աւարտել. շուտով կը տպագրուի «Նորք»ում։ Ունեմ անաւարտ մի քանի թատրերգութիւն, որոնց վրայ աշխատում եմ։ Յանկարծ նկատեցի, որ գիրք կարդալը բաւական դժուարացել է. ու մտածեցի, որ գոնէ ներկայացումները կը նայեն։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՏԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐՈՒ ԱՐԱՐՈՎ

ԿԱՐԿԱՄ ՓԱՓԱՁԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

ԺԻՐԱՅՐ ԱՆԱՆԵԱՆ

ՏԷՐ, ՄԻ՝ ԹՈՂՈՒՐ ՄԵԶ ԱՆՏԷՐ

Կասակերգութիւն Երկու Արարով

Բեմադրութեամբ

ԵՐՈՒԱՆԴ ԴԱԶԱՆՃԵԱՆԻ

Տեղի կ'ունենայ, 26 - 28 Փետրուար, 1 (ԿԼԱԼ) - 5 - 6 - 7 - 8 Մարտ 2009 ին, Երեկոյեան ժամը 8:30-ին, Յանր. Տէր Միկրանեան Թատրադարանին մ'էջ։

